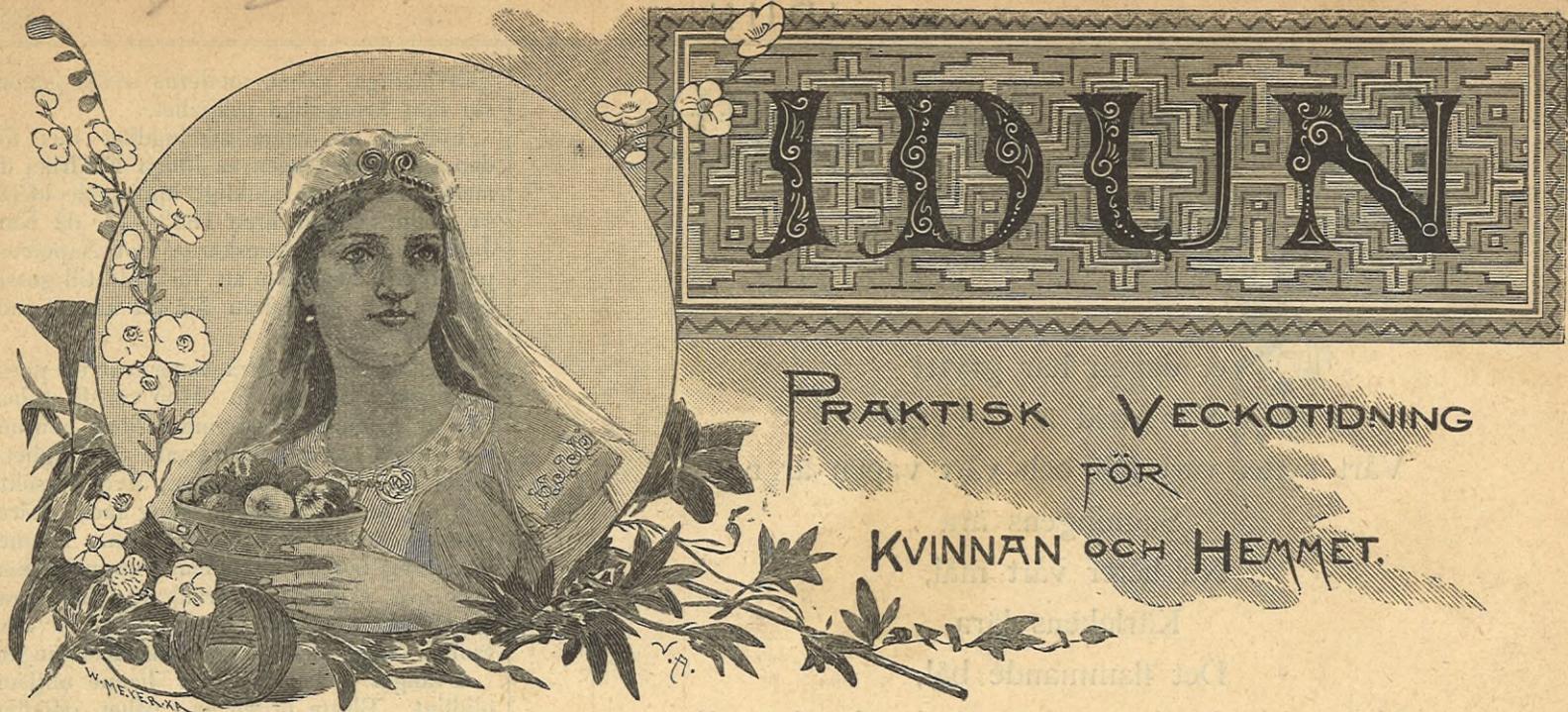

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

HOMMUN

PRAKTISK VECKOTIDNING
FÖR
KVINNAN OCH HEMMET.

N:r 1 (107)

Fredagen den 3 januari 1890.

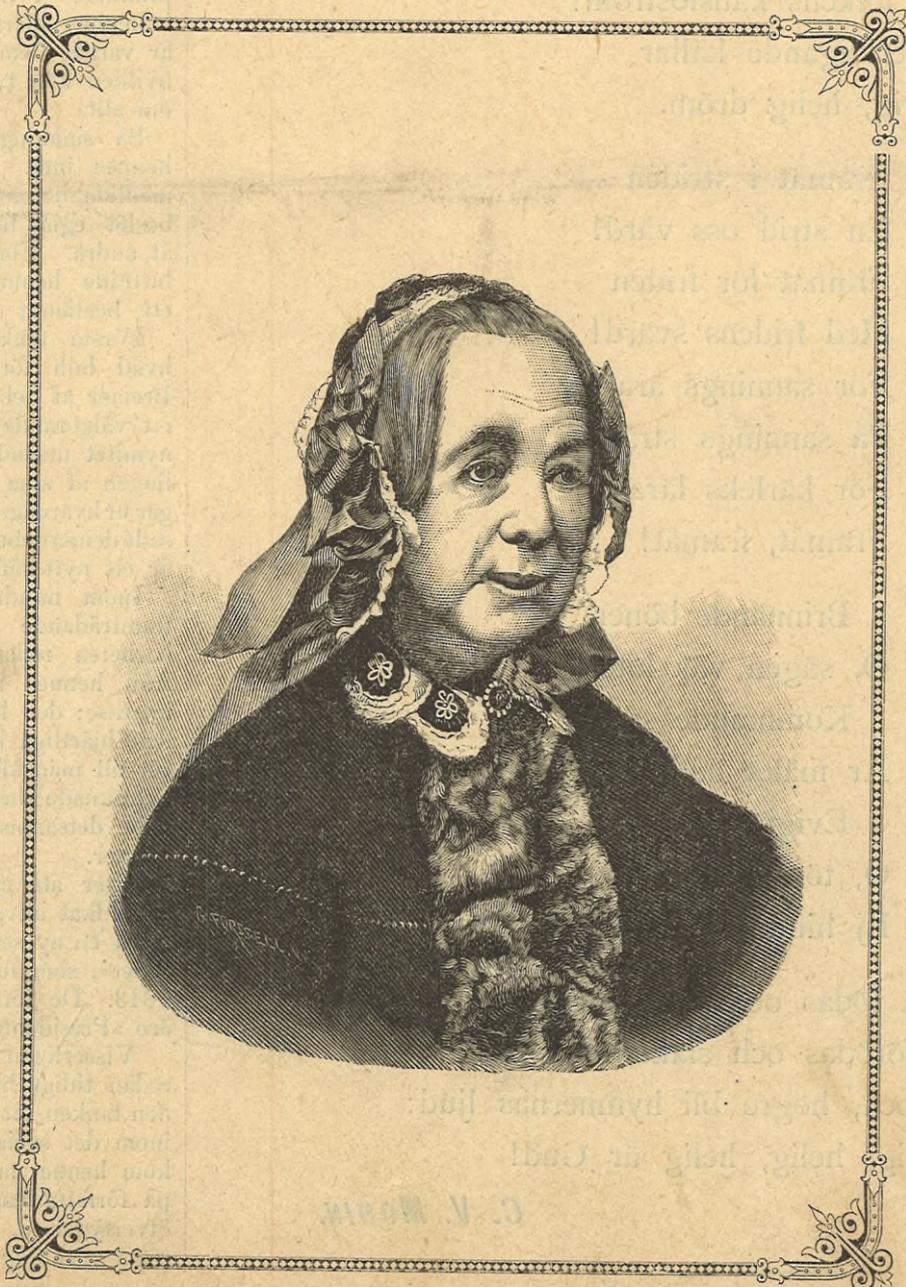
3:dje årg.

<p>Byrå: Drottninggatan 48, en tr. Annonspris: 25 öre pr petitråd (= 10 stafvelser). Utländska annonser 50 öre raden.</p>	<p>Tidningen kostar endast 1 kr. för kvartalet, med Iduns- Mode- och Mönstertidning 1 kr. 65 öre; postarvodet inberäknadt.</p>	<p>Redaktör och utgifvare: FRITHIOF HELLBERG. Träffas å byrån kl. 10-11. Allm. Telef. 61 47.</p>	<p>Utgifningstid: hvarje helgfri fredag. Lösnummerpris: 15 öre.</p>	<p>Prenumeration sker I landsorten: å postanstalterna. I Stockholm: hos redaktionen, i bok- lädorna samt å tidningskontoren.</p>
---	--	--	---	---

Fredrika Bremer.

Å de svenska kvinnornas tidning önskat pryda sitt första nummer af en ny ingående årgång med en svensk kvinnas bild, hvilken i vidsträcktare måtto kan sägas vara representativ för sitt kön och dess sak, har det namn, som läses här ofvan, erbjudit sig som af sig själf. Den andliga inflytelse, Fredrika Bremer öfvat på sin samtid, torde i omfattning och betydelse söka sin motsvarighet, och hvad hon här hemma, ja, inom kretsar, som vidga sig öfver tvänne världsdelar, utträttat för kvinnans frigörelse och lyftning genom en sund och moderat emancipation, har för beständiga tider inskrifvit hennes namn bland dessa få lyckliga och stora, som upprepas ej allenast med stolthet och beundran, utan, hvad mera är, med tacksamhet och kärlek.

Vi taga för helt visst, att hennes lifsgärning mer eller mindre direkt är alla våra läsarinor väl bekant, men vilja dock beledsaga hennes bild med en kort återblick på hennes lefnadslopp och verksamhet.

Till börden var Fredrika Bremer finska; hon föddes nämligen på Tuorla gård i närheten af Åbo den 17 aug. 1801, men hennes fader flyttade till Sverige, när Fredrika nyss var tre år gammal, och intrycken från födelsebygden kunna därför ej gärna varit stora. Sina barna- och ungdomsår tillbringade hon ömsom i Stockholm och ömsom på det af fadern inköpta godset Årsta i Södermanland.

Förhållandena i Fredrika Bremers hem och den uppfostran, hon där rönt, voro ej egnade att bidraga till någon harmonisk utveckling af barnets oroliga och jäsande natur. Fadern var en sluten och tillbakadragen personlighet och kräfd med stränghet ovilkorlig vördnad för hemmets patriarkaliska ordningsregler; modern var ylitigt anlagd och romaneskt skönhetsälskande. Barnen höllos i den mest tvungna tukt och nästan klosterlik afstängdhet; mest af alla led häraf Fredrika, som nu en gång för alla var »askungen» i familjen och ådrog sig faderns misshag genom sitt

Se, dagen har grytt!

Vid årsskiftet.

Se, dagen har grytt!
 Vår strid är förbytt,
 Vårt syfte, vårt fält och vårt vapen är nytt,
 Sanningens ära
 Nu heter vårt mål,
 Kärlekens lära
 Det flammande bål,
 Idrott och dygd nu vårt svärd och vårt stål.

Hör, hvad klang bland flitens hamrar!
 Hör, kring ifverns hjul hvad sus!
 Se, från tankens stjärnekamrar,
 Se, hvad nya strålars ljus!
 Hur det sjuder, hur det svallar
 Djupt i folkens känslöström!
 På förverkligande kallar
 Tusenårig, helig dröm.

Framåt i striden —
 En strid oss värd!
 Framåt för friden
 Med fridens svärd!
 För sannings ära
 På sannings stråt,
 För kärleks lära
 Framåt, framåt!

Brinnande böner,
 O, sägen vår lott!
 Kommande söner,
 Är målet nådt?
 Evighetslöner,
 O, törnebekröner
 Ej himmelen blott? . . .

Sekel må födas och sekel försvinna,
 Slakten förödas och slakten upprinna;
 Högre dock, högre bli hymnernas ljud:
 Helig, helig, helig är Gud!

C. V. MODIN.

själfständiga väsen, moderns ovilja genom sin rent kroppsliga oskönhet.

Följden af denna afstängdhet blef för den till intelligensen så lifliga Fredrika de mest bizarra och sjukligt uppjagade idéer; så umgicks hon åren 1813—14, då Karl Johan uppeldat svenskarne mot Napoleon, på allvar med planen att, förklädd till gosse, begifva sig till hären för att kämpa mot »folkförtryckaren».

Hennes första vittra alster var ett poem på franska till månen. Hon var då endast åtta år gammal. Sedermera skref hon under uppväxtåren allt flitigare tillfällighetspoem och små teaterstycken; äfven försökte hon sig redan då någon gång med smärre prosastycken i berättande form. Hennes begåfning började efter hand uppmärksammas och skattas af föräldrarne och deras umgängeskrets, som dock endast i densamma sågo den ytliga sällskapstalangen.

Tvånget i hemmet var henne alltjämt olidligt. Blotta orden ära, frihet, odödlighet bragte hennes blod att svalla. Begåfvad med en ovanligt liflig och kraftig själ, fann hon sig utestängd från all betydelsefullare verksamhet. Kvinnans lott i allmänhet och särskildt hennes egen kom henne att rysa.

En bitter inre frost bemäktigade sig till sist den nu uppvuxna ungmöns hela varelse. Ej ens i religionen fann hon någon tröst. Hon kunde ej blindt tro, utan att öfvertygas. Den bokstafskristendom, som präntades i henne, förmörkade gudsbilden i hennes hjärta. Under en lång följd af år varade denna sönderslitande kris, under hvilken hon tviflade på allt och förtviflade om allt.

Så småningom stillades dock striden i hennes inre. Hon intogs af ett oändligt medlidande med alla olyckliga och betryckta, beslöt egna hela sitt lif till att göra godt åt andra. Försakelsen och hängifvenheten luttrade hennes själ. Hon fick slutligen ett bestämdt andligt innehåll och ett mål.

Första tanken på att i tryck utgifva, hvad hon författat, väcktes hos Fredrika Bremer af behovet att skaffa sig medel till ett välgörande ändamål. Under sträng anonymitet utsände hon 1828 den första samlingen af sina sedan så ryktbara »Teckningar ur hvardagslifvet». Det lifligaste bifall hälsade denna debut och föranledder sedan följande år ett nytt häfte. Det tredje följde år 1830.

Inom mindre än tre år efter sitt första framträdande fann hon den drömda ryktbarheten redan vunnen. Hvarje ny rad från hennes hand mottogs med stegrad intresse; den klara stilen, den fina satiren, den hjärtliga humor och varma medkänsla för all mänsklig sorg och glädje, som kännetecknade hennes författareskap, förskaffade detsamma från första stund otaliga vänner.

Efter att under några år ha samlat sig och idkat allvarliga studier började hon utgifva en ny serie »Teckningar ur hvardagslifvet», som fullbordades under åren 1834—1843. De förnämsta verken i denna följd äro »Presidentens döttrar» och »Grannarne».

Visserligen hade, som vi nämmt, redan tidigt hos Fredrika Bremer uppstått den tanken, att kvinnan ej intog den ställning inom det sociala lifvet, som med rätta tillkom henne; men under sin tidigare period på författarbanan uttalade hon den bestämda öfvertygelsen, att hemmet utgör kvinnans rätta verkningskrets, och att det för henne

vore en betänklig sak att träda upp offentligt och taga del i det yttre samhällslifvet. Hennes uppfattning i denna fråga undergick emellertid senare en betydlig förändring eller — om man så vill — utveckling, och begäret att på det verksamaste arbeta för ett utvidgande af kvinnans arbetskrets och öfver hufvud sociala frihet föranledde henne till en följd nya romaner, där denna tendens spelar den förhärskande stämman. Den mest märkliga af dessa är »Hertha eller en själs historia», som utkom 1856 och genom sina våldsamma angrepp mot det »maktegende manliga könet» väckte ett synnerligt uppseende och en bullersam motkritik. De kraf, hon där å sitt köns vägnar framställde, ha dock sedermera vunnit såväl insteg i det allmänna rättsmedvetandet som till en stor del uppfyllelse: myndighet vid viss ålder, tillfälle till kunskapers inhämtande vid högre allmänna läroverk och universitet samt användning i vissa befattningar i kommunens och statens tjänst.

År 1849, då Fredrika Bremer nått höjden af sitt rykte som hemmets skildrarinna, företog hon en resa till Nord-Amerika för att i den nya världen studera kvinnans ställning i hemmen och samhället. Fruktarna af de omfattande studier, åt hvilka hon egnade sig i det fjärran landet, nedlade hon i det tre band starka verket »Hemmen i nya världen.» Sommaren 1856 snörade den outtröttliga författarinnan på nytt sin rensel till långfärd; denna gång styrdes kosan till österland. Under fem år söker hon tillfredsställa sin osläckliga bildningsörst i Schweiz, Italien, Palästina, Grekland och dess arkipelag.

Dagböckerna från denna tid utgäfvos i 6 delar under den gemensamma rubriken »Lifvet i gamla världen».

Under det senare skedet af Fredrika Bremers lif tog en djup och varm religiositet allt mera öfverhanden i hennes åskådning och skrifter. Men äfven vid denna sida af hennes andliga lif gjorde sig hennes omutliga frihetssinne alltjämt gällande, främst genom stränga strider med sitt eget förnufts kritiskhet, därnäst i den ädlaste och mest upphöjda tolerans. Ingen är större motståndare till kyrkligt tvång än hon. »Intet samhälle, ingen kyrka», säger hon själf, »må tillmäta sig myndighet att stadga, hvad som skall gälla i alla tider och för alla. Endast en absolut frikyrklighet är den *allmänna* kyrkan, förenande alla i vördnaden för samhällets makt.»

I full öfverensstämmelse med andan i sitt skriftställarskap var Fredrika Bremer äfven i det praktiska lifvet en aldrig tröttnande människovän, offentligen och enskildt. Än ställer hon sig i spetsen för en insamling bland svenska kvinnor till bildande af ett räddningshem för vanvårdade barn, än presiderar hon under koleraåret 1853 som ordförande i en fruntimmersförening, som i storartad utsträckning understöder de otaliga i nöd bragta. Hon söker skaffa arbetsförtjänst åt frigifna brottslingar att dymedels hindra deras återfall i last. Asyl för ålderstigna fruntimmer i hufvudstaden, Tysta skolan och Seminariet för bildande af lärarinnor darsammastades m. fl. välgörande och allmännyttiga anstalter åtnjuta hennes varma, verksamma intresse. I hela sin praktiska verksamhet sträfvar hon följdriktigt att hos sitt kön väcka håg för bildning samt medvetande om kvinnans själf-

värde och ställning som moder och syster inom samhället.

Efter sin återkomst från den långvariga orientaliska resan bosatte hon sig i Stockholm, där hon tillbringade fyra år under utöfvande af otaliga välgörenhetsvärf. Sommaren 1865 flyttar hon till sitt gamla barndomshem Årsta, sysslande med planer för en ny omfattande resa, denna gång öfver Finland till Ryssland. Dessa mänskliga beräkningar skulle dock korsas af än mäktigare. På en kyrkfärd juldagen samma år ådrog hon sig en häftig förkylning, och innan det nya året gick in, hade Fredrika Bremer slutit sina ögon till den långa hvilan efter ett lif, rikare än de flestes på outtröttlig verksamhet i höga syften.

I år kunna svenska kvinnor begå fjärdeledssekelfesten af den ädla systemns minne. Hennes namn har blifvit till ett banér, kring hvilket sträfvarne för kvinnokönet andliga och materiella lyftning med förtröstan och stolthet sluta sig tillsammans; hennes lefnadsgränning till en hållbar grundsten, på hvilken de bygga. Mycket af det i hennes idéer, som stötte samtiden som förfluget och öfverspänt, har nu blifvit till en praktiskt pröfvad verklighet och befunnits sundt och godt; än mera återstår helt visst ännu att göra. Men segern skall icke svika hennes fana framdeles, såsom den hittildags icke gjort det. Den lyftes därtill från första stunden allt för högt, och dess duk bär inskriften: *Rättvisa för alla, i sanning och frihet!*

Anmälan.

Någon anmälan i detta ords vanliga bemärkelse behöfva vi naturligtvis ej göra för våra förutvarande abonnenter, hvilka väl allesammans — åtminstone hoppas vi så — skola möta oss i Iduns spalter äfven på det nya året. De känna oss och Idun redan så väl.

Några ord böra dock sägas om tidningens syfte, särskildt för de nytillträdande abonnenterna.

Idun vill, i korthet sagdt, göra skäl för det namn, som dess läsarinna själfva gifvit henne, nämligen »damernas egen tidning». Den vill därför ock sysselsätta sig med allt, som rör och intresserar fruntimmersvärlden. Allvarligare uppsatser, berörande och belysande allt, som kan innefattas i uttrycket »kvinnan och hemmet», skola omväxla med ädel, sund och intressant förströelsekyr. Goda husliga rön och råd skola hädanefter som hittills i riklig mängd meddelas, och vänta vi med tillförsikt allt fortfarande talrika bidrag till dessa afdelningar från tidningens egen vidsträckta läsekrets. Och med den talrika medarbetarestab, vi haft lyckan få samlad omkring oss, våga vi hoppas, att våra ärade läsarinna, såväl de nya som de förutvarande, skola få skäl att vara nöjda med tidningen och dess innehåll.

Särskildt vilja vi påpeka, att Iduns kvinnliga porträttgalleri kommer att bli synnerligen rikhaltigt.

Bland nyheter, som torde varda särdeles välkomna, är den billiga och rikhaltiga modetidningen, som från och med detta år tillhandahålls Iduns ärade läsarinna. Likaså det regelbundna införandet af enklare och finare matsedlar för hvarje vecka, hvilket tager sin början i detta nummer.

En nyhet, som väl torde på somliga håll

mottagas med blandade känslor, är det förändrade stafningssätt, som vi från och med detta nummer infört i Idun. Då emellertid detta stafningssätt, för hvilket Svenska akademiens nyaste ordlista ligger till grund, af kungl. maj:t påbjudits till användning i skolorna och väl likaledes kommer att varda officiellt, hafva vi, ehuru det har många inkonsekvenser att uppvisa, ansett oss böra antaga detsamma.

I öfrigt hoppas vi, att allt nytt, som införas i Idun, äfven skall visa sig vara godt. Och i den förhoppningen samt i det ännu vissare hoppet att på det nya året återfinna alla våra förra läsarinna, tillönska vi Iduns hela läsekrets

ett godt nytt år.

Redaktionen.

Ett arbetsfält.

Alla husmödrar ha nog större eller mindre erfarenhet af de obehag och förtretligheter, man kan ha af tjänare, och ändå kan man, bedröfligt nog, ej vara dem förutan. Låt vara att felet ej uteslutande är tjänarnes, så är det lika fullt ett obehag, som gör det ofta nog tungt för husmodern och äfven för de öfriga familjemedlemmarne.

Om man en gång kunde komma därhän, att hvar samhällsklass betjänades af sina egna medlemmar, vore bestämdt en stor del missälligheter utjämna.

Hos allmogeklassen är ett djupt misströende till »herrska» inrotadt, hvilket hvar och en lätt märker, som något lefvat tillsammans med folket. Det är svårt för en allmogeman att tro, det en »herre» vill honom väl, utan några biasikter till egen fördel. Hos »öfverklassen» ser man också ofta ett visst — inte precis förakt, men åtminstone en tryckande öfverlägsenhet gent emot »underklassen», hvilket än mer underblåser misströendet.

Detta förhållande är djupt införlifvadt i bägge parternas föreställningssätt och alla mest hos allmogen, som mindre genom bildning varit i tillfälle att afskaka gamla fördomar, och för att ändra detsamma fordras ännu rundlig tid.

Nu för tiden ser man ofta annonser, hvori flickor ur den s. k. bättre klassen erbjuda sig som hjälp vid förefallande göromål inom familjen eller ock som barnsköterskor, — »barnfröknar» som man får se dem benämnas i tryck.

Att dessa platser, synnerligast de senare, skola anses så underordnade, tycker jag är bra besynnerligt. Man hör ofta sådana flickor känna sig så »beroende». Visst äro de, så väl som alla andra människor, beroende af andra, men jag kan ej inse, hvarför de äro det *mer* än andra. En tjänsteman är ju också beroende af sina förmän. En kvinnlig telegrafist anses ju vara oberoende och likaledes en kvinnlig kontorist med 800 à 1000 kronors lön — jag tror t. o. m., att de anses ha det mycket bra. En telefonist har visst 6 à 700 kronor.

Nu är det ju så här i världen, att en fru ej uteslutande själf kan sköta sina barn, eftersom hon har flere förpliktelser inom hemmet. Därför är hjälp för henne lika nödvändig som en kontorist på ett kontor eller en telegrafist på en telegrafstation, och det inser hon mycket väl. Likaså är platsen nödvändig för »fröken», hvilken utan den kanske ej kunde ta sig fram. Således är det därvidlag som

annorstädes i lifvet, att »alla behöfva vi *hvar-andras* hjälp».

Lönen för en barnsköterska anses så obetydlig. På landet torde den variera mellan 75 och 150 kronor. Det låter ju ej mycket och är det heller inte, men låt oss tänka efter och jämföra med dem, som ha lön i ett för allt.

En »tjänstekvinna» med 800 kr. har det ej så mycket bättre i ekonomiskt afseende. Oftast är hon stationerad i stad, där lefnadskostnaderna i medeltal torde uppgå till 50 à 60 kr. i månaden, d. v. s. 6 à 700 om året. Sedan är det inte mycket kvar af lönen till kläder och diverse, och om man då därtill tar i betraktande, att toaletten tar större utgift i en stad än på landet, så tror jag skilnaden ej är väsentlig.

Därtill kommer, att det fins en oändlighet med platser för barnsköterskor (något som man ej kan säga om platser på kontor o. d.), om nämligen de flickor med uppfostran, som egna sig däråt, genom anspråkslöshet och arbetsvillighet äro tjänarinnorna ur arbetsklassen öfverlägsna.

Att flickor, som egna sig åt barnavård, i världens ögon ej äro så »ansedda» som sådana, hvilka inneha något af de ofvan berörda yrkena, är tyvärr en sanning. Men att detta är ett missförhållande, kan ej heller förnekas. Hvarje person, som med nit och omsorg fyller sin plats, är värd sina medmänniskors odelade aktning. Att vara lämplig att sköta barn och egna sig åt deras första utveckling, antingen tillsammans med deras mor eller ock på egen hand, borde också vara en borgen för den personens karaktär och uppfostran, så att något tillbakasättande aldrig borde komma i fråga.

Mycket beror också på dessa unga kvinnor själfva, hvad plats i samhällets rangskala de en gång skola komma att inta. Blir man van att uti dem tänka sig tillbakadragna, stilla kvinnor, som med kärlek vårda våra barn, tänker man ej heller på att *se ned* på dem, lika litet som man gör det med den nyorganiserade sjuksköterske-kåren, hvilken denna nya kår mest liknar. Hos bägge tänker man sig en uppoffrande människokärlek till dem, som ej kunna hjälpa sig själfva. I bildade hem händer det väl heller ej, att barnens vårdarinna anvisas en sårande underordnad ställning.

Härmed menar jag ej, att hon skulle vara tillbakasatt, om hon t. ex. ej toges med på bjudningar. Har hon de anspråken att vara borta med familjen för beständigt, sköter hon ju ej sin befattning ordentligt. Att vara ute med andra någon gång är ju ytterst nödvändigt, men blir det för barnens vårdarinna en vana att »vara med», har ju modern ingen att lita på för barnen, medan hon själf är borta.

I alla lifvets förhållanden äro ju några motigheter att beräkna, och i detta fall äro de ej af så allvarsam natur, att de böra kunna afskräcka en modig och företagsam ung kvinna. Stor aktning förtjänar visserligen den, som fyller en nödvändig plats i samhället.

Heder åt dessa kvinnor, som vilja egna sina bästa krafter åt de små! Klara barnaögon skola med kärlek söka deras och mjuka armar smekande läggas om deras hals! På deras ålderdom skola de säkerligen ock vördas och älskas af dem, åt hvilka de egnade sin krafts dagar!

Eve.

I forna dagar.

Strödda blad ur minnets album, samlade af Mathilda Langlet.

1.

Isfarten.

Det kan väl vara ungefär två och femtio år sedan; den lilla »hjältinnan», som uppträder på detta första blad i minnets bok, var väl då omkring sex år, och nu är hon nära sextio. Det lilla fiskläge, som redan då gjorde anspråk på titel af köping och under denna rubrik figurerade i Palmlads geografi, befann sig ännu i oskyldighetens tillstånd, och ej ens de äregirigaste bland dess invånare drömde om den lysande framtid, som då ännu låg fördold bakom det tillkommandes slöja. Mellan de grå bergen stack här och där fram en rödmålad stuga, stundom liksom inkilad i en bergsskrefva, stundom åter omgifven af en liten täppa med några buskar och kryddsängar. Det senare hörde dock till undantagen. De flesta invånarne tycktes vilja vara så nära sjön som möjligt.

Särskildt var detta fallet med prestgården. Den låg egentligen på en brant klippa, en afsats nedanför en ännu högre och brantare sådan. Men man hade fyllt ut till kanten af berget, så att framför den lilla, midt i backen liggande byggningen, sträckte sig en gräsplan, omgifven af ett staket. När man nu gick omkring på gården, helst om man var så liten, att man ej räckte med näsan öfver staketet, såg man icke stranden nedanför berget, utan endast vattnet, hvilket åt den lilla bostaden förlänade ett egendomligt behag och i den lilla sexårigas sinne kvarlemnade ett utplånligt intryck.

Icke som skulle hon då först sett det. Hon var född här i den lilla prestgården, och hon hade alltid haft denna samma utsikt för ögonen, men det var först vid den åldern, hon började förstå, att det var vackert, detta. Om sommaren glittrade vattnet, som om det varit beströdt med guld, om hösten häfde det sig i fradgande vågor, mellan hvilka då och då en »ökstock» (liten eka) kastades upp och ned likt ett nötskal; om vintern byggde isen blänkande bryggor däröfver, och lätta slädar ilade då fram mellan holmar och skär — alltid och under alla årstider var det vackert och lockande, detta vatten.

Där inne i det lilla pastorshuset funnos blott fyra rum — ett litet och ett stort på båda sidor om förstugan. Till höger låg förmaket, som pastorskan var mycket rädd om, och som af den sexåriga ansågs nästan som »ett heligt rum». Aldrig fanns ett damkorn på det polerade alrotsbordet framför soffan, aldrig en fläck på de rödrandiga stolsöfverdragen, och när gardinerna tvättades, var och förblef en ogenontränglig hemlighet, ty de sutto alltid där, lika bländande hvita och nystärkta. Där inne och i sängkammaren funnos innanfönster; men i »pappas kammare» och i salen, som var hvardagsrum, ansågs för möbleringens skull öfverflödigt att bestå sådan lyx; för de inneboendes skull kom det aldrig i fråga. Kallt var det nog om vintern, och de oglaserade kakelugnarne höllo ej värme; ondt om ved var det nog också, men — man var så van vid att slita ondt på den tiden, så att det var alldeles som skulle det så vara.

I »pappas kammare» uppehöll sig Tinnie — hon hette Clementine, men hade i sin spädaste ålder haft det förståndet att själf

ändra om namnet och gifva det en drägligare form — helst och mest. Det skulle egentligen vara pastors expeditionsrum den lilla kammaren, strax till venster i förstugan, och hans skrifbord stod också vid det enda fönstret. Men på den tiden var pastorsexpeditionen så lindrig som möjligt, och Tinnie fick för det mesta ostörd husera där inne.

På ena väggen stod en rymlig bokhylla, väl fylld med böcker i bastanta skinnband, och det var detta, som lockade henne. Nu mera kan ett sex års barn endast undantagsvis läsa i bok, men på den tiden ansågs det barn såsom förloradt, som icke vid den åldern kunde »läsa rent» och hade lärt sig utantill åtminstone »lillkatekesen». Tinnie hade den lyckan att ega föräldrar med betydligt frisinnade åsikter, och ingen hade trugat i henne ens de minst bittra små karten af kunskapens träd. Men hon hade på något outransakligt sätt lärt sig läsa i bok, och sedan läste hon allt, hvad hon kom öfver.

Det var just icke mycket, och dock var det mycket omvexlande. Bibeln och psalmboken, mytologiskt lexikon, spridda delar af Brockmans konversationslexikon, Adlerbeths öfversättning af Vergilius, Beckers världshistoria och sist, men sannerligen icke minst, Josephi Florii juridiska historia. Den senare, i två delar, hvardera stor som en liten reskoffert, var hennes käraste lektyr, och bland dessa skatter frässade hon till sitt nionde år, läste dem om och om igen och satte dem alltid högre än alla andra böcker, som hon då och då kom öfver och stack emellan med.

En dag kom hennes gudfar på besök och stack i hennes hand en bok, på hvars titelblad lästes: Frithiofs saga. Det var den första bok hon själf egt, och hennes glädje var stor. Hon hade redan upplefvat många glada och lyckliga stunder, men ingen har dock förmått utplåna minnet af den, när hon stod där med boken i handen och den tanken, att hon egde den.

Nu var det vinter, men det led mot våren och Tinnie var ett godt stycke på sjunde året. Hon måste ju lära sig arbeta och satt med en stickning i handen, ärligt bemödande sig att »taga ihop» på smalbenet af en blå ullstrumpa.

Men det ville icke gå. Hon »lyfte af» som hon blifvit lärd, men huru hon »lyfte» for maskan slutligen af stickan, och när hon skulle taga upp den, kröp den ned, allt längre och längre, på ett högst gement och »intrikat» sätt.

»Hur är det?» sade modern och såg upp ifrån sitt arbete. »Kom hit, får jag se. Ack, har du nu tappat maskor igen! Nej, jag har inte tålmod med detta — jag får skicka dig till tant Charlotta.»

Tinnie såg mycket olycklig ut. Icke för det att allas »tant» Charlotta var så farlig, men hon omhuldade med moderlig ömhet ett par kolsvarta, gräsögda kattor, som hade sin plats på hvar sitt hörn af den låga kakelugnen i hennes rum, och som, när man öppnade dörren, med blixstens fart flögo ned och stodo där, fräsande och skjutande rygg — och Tinnie var dödligt rädd för kattor.

»Hvad skall det bli af den här flickan, som är snart sju år och inte kan lära sig taga ihop en strumpa?» beklagade sig pastorskan, vändande sig till sin man.

»Ja, det är bra skada, att hon inte är en pojke,» svarade han, »ty läshufvud, det har hon då.»

»Det är nog sannt, men hvad nytta har ett fruntimmer af det?»

»Åh, hon kan väl bli guvernant,» småskrattade pastorn med en menande blick på frun.

»Ja, det är också en utkomst. — »

»Det slog bra ut för dig, tycker jag.»

»Det är inte alla guvernanter, som råka i grannskap med ogifta komministerar,» svarade frun och skrattade också, »och för öfrigt behöfs det stora kunskaper numera — språk och musik — och huru skall Tinnie få lära sådant?»

»Jag kan få lära franska för mamma och latin för pappa,» föreslog Tinnie, som icke förlorat ett ord af samtalet.

Fadern skrattade.

»Det var inte så dumt tänkt, det där,» sade han. »Du kan gärna i denna dag börja läsa franska för mamma, men latin, min stumpa, det får du vara ifrån — det är blott pojkar, som läsa latin.»

Han gick ut, men kom strax igen.

»Vet du hvad, mor?» sade han, »jag tror, att vi fara öfver till Bodala i dag. Det är så utmärkt vackert väder, och det har så länge varit sagdt, att vi skulle helsa på där.»

»Men är isen säker?»

»Åh, fullkomligt. Fogelö-bönder åkte med stockholmsklass i går. Vi taga skjälsskinsslådan, och Tinnie kan få följa med. Kan midnatten vara färdig klockan tolf?»

Pastorskan, som hade varit guvernant i en finare familj i Stockholm, hade därifrån medfört vissa litet förnäma vanor, hvaribland den att äta middag så sent som klockan ett.

»Åhja,» sade hon, lade bort sitt arbete och skyndade ut i det i en tillbyggnad belägen köket.

Tinnie satt kvar och såg utåt det glittrande snöfält, som nu sträckte sig mellan holmarna där ute. Var det möjligt, att hon skulle få fara dit ut? »På sjön står isen så spegelklar,» citerade hon i tankarne, och strax omformade sig för hennes inre syn den gamla skjälsskinnsbeklädda slådan till en fantastisk, förgylld snäcka, något liknande gula kappsådan, som pappa brukade åka öfver till Aspön med, och den lilla svarta blåsiga hästen blef till en eldig springare, och far och mor voro kung och drottning — ja, sedan kom hon inte längre, ty Frithiof var henne en allt för obekant företeelse, för att hon skulle kunna tänka sig något motsvarande. Men hon njöt af sina fantasier ändå, alldeles ohindrad af, att hon aldrig ens på en plansch eller tafsla sett vare sig kung eller drottning, vare sig förgyllda slådar eller eldiga springare.

Midnatten var snart öfverstökad, och då slådan körde fram, voro alla bepelsade och i ordning. Åt landsidan kunde man uppför en brant och krokig backe komma upp på en platå vid foten af det stora berget, af hvilket den lägre afsats, där prestgården låg, var en framskjutande klack. Den lilla högslätten sluttade sedan sakta nedåt stranden, på andra sidan om »Spegals-udde», och där åkte man utan svårighet ned till isen, och så bar det af »på den glatta ban».

* * *

Det var redan mörkt, då prestfolket kom hem från sin utfärd. Det vackra väderet hade hastigt förbytt sig till fult — en rå, fuktig väderlek, med obehaglig pinande blåst, som snart växte till storm. Och det kom så hastigt — just ungefär på halfva vägen hem.

»Jag är riktigt glad åt, att vi ej läto öfvertala oss att stanna kvar till kvällen på

Bodala,» sade pastorn, då han bar in den halfsofvande lilla flickan, ungefär som ett annat bylte, »ty det blir bestämdt ett svårt väder till natten. Det stormar redan.»

»Ja, gudskelof att vi äro hemma,» instämde hans hustru. »Hade det inte varit för Tinnies skull, så tror jag nog, att vi låtit narra oss kvar, ty det var så trefligt och muntert där borta.»

Tinnie hörde alltsammans som i en dröm, och modern hade knappast hunnit stoppa henne ned i hennes lilla säng, förrän hon sof.

Andra morgonen var hon tidigt uppe och skyndade ut i salen, ifrig att för sin väninna, barnjungfrun, få berätta om gårdagens färd. Föräldrarna stodo vid fönstret och sågo utåt sjön, och Tinnie stack sig in emellan dem för att också se dit ut.

Men hvad var detta? Hvar var det hvita gnistrande snötäcket? Där gick ju ett bredt, — så bredt — bälte af nästan svarta vågor fram mellan vid land ännu kvarliggande snötäckta isband! Och där hade de ju åkt fram i går! Den lilla förstod ej hvarför, men hon kände sig så hemsk till mods. Det mörka vattnet, som vältrade sig där ute, den molndigra, nästan lika mörka himlen — hon blef så betryckt, så rädd och smög sig intill modern, som ömt lade armen omkring hennes skuldra.

»Kan du tänka,» sade pastorn till sin hustru, »att, efter hvad Kallström säger, isen bröt upp inom mindre än en timme efter sedan vi kommit i land!»

»Hvad säger du?» utbrast hon förfärad. Om vi hade dröjt kvar där borta en timme till eller två — —»

»Ja, det kan ju hända, att vi varsnat faran i tid och kunnat råka land på andra sidan,» sade han dröjande »men —»

Han fullbordade icke meningen, men hon såg i hans ögon det outtalade och kastade sig gråtande till hans bröst.

»Om ej Tinnie varit med,» snyftade hon och drog flickan in i deras famntag, »så hade vi stannat kvar där och åkt hem — O Gud, vi hade kanske åkt rakt ned i djupe!»

»Gud vare lof, att vår lilla flicka var med!» sade fadern, lyfte upp henne och kysste henne ömt.

Den lilla förstod icke fullt, hvad som sades, men dock nog för att aldrig glömma det lilla uppträdet. Och ofta har hon sedan tänkt, att det vore godt, om föräldrar i allmänhet endast sökte sådana nöjen, där en liten Tinnie kunde vara med och draga dem i rättan tid tillbaka till hemmet. (Forts.)

Ärade läsarinor!

Nu under jul- och nyårshelgen erbjudas eder många och goda tillfällen att verka för Idun, om I så viljen. I afäggen hos och mottagen besök af vänner och bekanta. Gören klart för dem, att de ej böra försumma prenumerera på Idun. Betänken, att om en hvar af Eder blott anskaffar en enda ny prenumerant, så blir upplagan derigenom fördubblad och redaktionen derigenom satt i tillfälle att utvidga och förbättra tidningen. Framför allt: dröjen ej själfva att prenumerera, så vida I viljen erhålla tidningen utan afbrott!

Prenumerationspriset ställer sig sålunda:

Idun med Modetid:	Idun ensam:	Modetidn. ensam:
helt årkr. 6: 50	helt årkr. 4: —	helt årkr. 5: —
halft år » 3: 25	halft år » 2: —	halft år » 2: 50
kvartal » 1: 65	kvartal » 1: —	kvartal » 1: 25

befordringsafgiften inberäknad.

Iduns prenumeranter erhålla sålunda Modetidningen för halfva priset. Redaktionen.

Disig luft.

Skiss af Hlgn.

Ute var det grått i grått.

Och här inne, i det eljes så soliga hemmet, rådde samma disiga stämning.

Brasan fladdrade och sprakade i kakelugnen lika muntert som alltid och kastade blekröda, dallrande ljusfloder ut öfver mattans brokiga mönster. De rörliga strålarne lekte på det uppslagna pianots blankputsade lametter och förirradé sig ända bort till den lilla cupidonen, som stod på en af grönt omgifven konsol i ett hörn af rummet och höjde med ett skålmskt tjufojkslöje sin förrådiska bäge. Men i dag bortsköt den stackars lille sina pilar till ingen nytta, och därför var det väl, som hans runda ansikte stundom tycktes förvidra sig till en melankolisk grimas. Men det var nog en synvilla bara.

Han stod vid fönstret och såg envist ned på den tysta gatan, där en ändlös rad af åkarkärror skramlade fram. Gatstenarne voro blanka af fukt och smuts, och ur stuprännornas gap sipprade vattendropparne med pinsam enformighet.

Hon halfåg i gungstolen vid det andra fönstret. I handen hade hon en bok, som syntes odeladt fångla hennes uppmärksamhet, men vid nogare betraktande skulle äfven en ytlig iakttagare hafva märkt, att hennes literära intresse endast var låtsadt.

Blott ett par alnar skilde dem åt, och ändå var det, som om en öofverstiglig ismur rest sig emellan dem. De tycktes icke ens märka hvarandra. Hon reste sig och gick med tysta, lätta steg bort till kakelugnen, rörde om brasan och återvände därpå till gungstolen. Och han stod i samma orörliga ställning, han vände ej ens på hufvudet.

Så blef det åter igen så dödande tyst, och man hörde blott sprakandet och knastrandet i de halfkolnade bränderna. Till och med pendylens regelbundna knäppningar föreföllo i dag mer än vanligt ljudlösa. Kanariefågeln i rummet bredvid gjorde ett försök att slå en konstnärlig drill, men tystnade plötsligt, liksom förskräckt öfver att ha stört den djupa tystnaden.

Hur hade denna tryckande, disiga stämning kunnat tränga in i detta lilla förtjusande hem, som tycktes enkom skapadt för en ogrumlad lyckas harmoni?

Den gamla historien!

De unga tu hade grälat för första gången...

Grälat? Åh fy! Det skulle hvarken hon eller han velat medgifva, att de gjort; det hade ju bara uppstått en liten meningsskiljaktighet, och den hade gifvit anledning till en liten dispyt. Det var alltsammans!

Men var det alltsammans, hvarför då denna isande köld? Hvarför stod han där vid fönstret med minen af en krossad man, som gjort upp räkningen med lifvets fröjder — hvarför stirrade hon så stelt i den uppslagna boken, medan en nervös skälfnung kring de friska, röda läpparne då och då förrådde det lilla blonda hufvudets upproriska tankar?

Ja! Hvarför skulle han ta sig en sådan retsam öfverlägsen ton emot henne? Var hon då en gås, som ingenting begrep? Åh, hon var icke längre någon pensionsflicka, som beständigt behöfde underordna sina meningar och tycken! Nej och åter igen nej — det var hon inte!

Och hon — hvarför skulle hon motsäga honom i en ton, som om hon ville för all

framtid fastslå, att han icke fick ha någon egen vilja i huset? Det här artade sig ju till ett riktigt trefligt toffelvälde! Nej, det var klart, att han fick vara på sin vakt — bättre att stämma i bäcken än i ån!

Och därför stod han vid fönstret och satt hon i gungstolen, skenbart likgiltiga för hvarandra, men båda ängsligt väntande på, att den andra skulle taga ett steg till försoning, och båda lika fast beslutna att icke taga detta steg.

Kan man undra på, att luften här inne var lika disig som där ute på den slippriga gatan, där åkarkärrorna skramlade och takrännorna göto sina melankoliska tåreflöden...!

»Nej!» utbrast han plötsligt i halfhögt ton, liksom gripen af en vild energi, och som han vaknat till ett afgörande beslut.

Hon såg upp hastigt, men sänkte genast blicken, då han vände sig om mot henne.

»Jag går ut,» yttrade han i torr, nästan affärsmässig ton.

»Jaså,» svarade hon med ett så liknöjdt tonfall, som om detta vore en sak, som ej det ringaste intresserade henne.

Han bet sig förargad i läppen.

Hon stirrade fortfarande i sin bok, och utan att se upp, sporde hon halfhögt med samma entoniga stämma, dock ej utan en liten skälfnung i rösten:

»Blir du länge ute?»

Han kastade en snabb forskande blick på henne. Nej, hon satt där lika iskall och lugn.

»Jag vet inte,» svarade han torrt. »I alla händelser tror jag inte, det är skäl, att du väntar mig till middagen.»

Och därmed gick han, med en stark känsla af att allt detta var dumt och barnsligt. Men han var allt för djupt kränkt i sin själ innersta för att icke på samma gång erfara en viss grym tillfredsställelse öfver sitt manliga uppträdande.

Ja, han gick verkligen! Hon hörde hur han tog på sig rocken, hur han öppnade och stängde tamburdörren och så hans bortdöende steg i trappan. Han gick — gick, utan att ge henne en kyss, utan att säga så mycket som ett adjö!

Nej, nu kunde hon icke härda ut längre, nu var det slut med det konstlade modet! Hon sprang upp, kastade boken ifrån sig, snodde näsduken förtvifladt emellan de fina fingrarna, och så sjönk hon ned på chäsongen, begrafde det lilla rosiga ansiktet i händerna och snyftade, snyftade...

Åh, hvad hon var olycklig! Förfärligt olycklig! Han hade gått bort i vrede — deras unga kärleks lycka var för alltid svunnen — hon visste det — hon kände det — — —

Ack, om han bara ville komma tillbaka! Hon skulle — — —

Hon hörde steg. Som en pil flög hon upp. Det var *han*, som stod i dörren. Hennes tårskymda blick uppfångade hans bild i trymån. Brådslande torkade hon bort tårarna.

»Hvad...? Jaså, det är du...?» Hon hade föresatt sig att behärska sig. Men det var rysligt svårt att kväva snyftningarna.

»Du har gråtit, kära lilla barn?» Hans röst ljud vänlig och smeksam.

»Visst inte,» svarade hon hastigt och i butter ton.

»Jo, du *har* gråtit. Dina vackra ögon äro ju alldeles röda. Är du *mycket* ond på mig?»

Ond? Hon ond på honom? Åh, det var

för besatt! Hon kände lust att skratta — men så kom hon ihåg något.

»Du gick — utan att säga adjö!» mumlade hon, medan underläppen ännu skälfdde.

»Just därför kom jag tillbaka!»

»Åh!» Hon såg på honom med ett litet sötsurt leende.

»Och nu är min afsikt att godtgöra min oartighet med en kyss — en riktigt varm freds- och försoningskyss,» fortsatte han, i det han tog ett steg emot henne och såg henne så skälnskt och trohjärtadt in i ögonen, att hon blef alldeles förvirrad.

»Elaka pojke!»

Han tog henne om lifvet och vände det förtjusande surmulna ansiktet upp och tryckte en svällande kyss på den lilla röda munnen.

»Och nu är du åter min lilla, rara flicka, inte sant?» hviskade han ömt.

Hon lutade huvudet intill hans bröst, såg upp i hans ansikte och sade med en ton af det djupaste allvar i världen:

»Nåväl! Jag är inte långsint, — jag förlåter dig!»

Han skrattade och tillslöt den lilla upproriska munnen med en ny kyss. Det kom liksom en ljusning in i rummet, Cupido tycktes spritta af glädje i de dallrande reflexerna af den nästan utbrunna brasan, och kanariefågeln slog en lång, jublande drill i rummet bredvid...

Liljekonvaljer och hyacinter.

Just nu är den bästa tiden inne för dessa härligt doftande lökväxters odlande i våra hem. Nedanstående, om liljekonvaljens drifning i boningsrum af sign. G. Rs i »Tidning för trädgårdsodlare», meddelas därför för dem af Iduns läsarinna, hvilka önska göra försök med drifning af denna så omtlyckta växt:

»Järnspisen i köket är i allmänhet omgifven af en häll af sten eller porslin. På denna placerar man sina för drifning afsedda krukor, hvar och en försedd med tefat inunder. På hvarje kruka ställer man en glaskupa, så hög att den fullt utbildade liljekonvaljen får rum därunder — detta för att ersätta växthusets fuktiga luft. Vattningen sker på fatet med ljumt vatten, och krukorna bör alltid stå i vatten. Då de första blommorna äro utslagna, borttager man glaskupan och flyttar krukorna på hvilken plats som helst i rummet, där de återstående knopparna i allmänhet normalt utveckla sig.

Genom detta enkla tillvägagående och genom att, medan den ena krukorna är under drifning, intaga en annan, har den som skrifer dessa rader blommande exemplar af liljekonvaljen ända från en tid före jul till sena vårdagarna. I december får man emellertid, åtminstone uppe i höga Norden, till följd af den otillräckliga tillgången på ljus, åtnöja sig med blommor utan blad, men redan i senare hälften af januari börja äfven blad att utvecklas. — Åtskilliga författare omtala den drifna liljekonvaljens känslighet för ombyte af luft, men oakadt omflyttningen från den varma och fuktiga luften under glasklockan vid spisen till den torra och ofta jämförelsevis kyliga luften inne i rummen, har undertecknad ej kunnat märka något däraf följande menligt inflytande på blomningen.

För den mera oerfarne blomstervännen torde det vara på sin plats att påpeka, det liljekonvaljen ej, såsom hyacinten, tulpanen och lökarne i allmänhet, behöfver någon »rotning» efter inplanterandet i kruka, hvadan också rötterna med samma fördel kunna planteras i sand eller mossa som i jord. Vid planteringen bör man tillse, att endast rötterna och ej knoppen komma under jordytan. Till dess drifningen företages, böra de i krukor inplanterade rötterna förvaras i källare.

Längre fram på våren behöfves för drifningen ingen annan värme än solen i ett af boningsrummens fönster.»

Som af ofvanstående synes behöfva liljekonvaljerna ej någon »rotning» och kunna därför inplanteras omedelbart före drifningens början. De planteras i 4 å 5 tums krukor, flere i hvarje kruka. Har man ej passande glaskupor, kunna, om ock ej med samma fördel, nyttjas blomkrukor, på hvilka afloppshålen blifvit tilltäppta, att hvälva öfver liljekonvaljerna. Består spiselhällen af järn, ställas tefaten på brädlappar för att förhindra en alltför stark upphettning af desamma.

Rötter passande till drifning tillhandahållas af alla välsorterade frö- och växthandlare under senhösten och vintern till pris af 3:50 å 4 kr. pr 100.

Hyacinter drifvas äfven bäst på samma plats, som ofvan nämnts för liljekonvaljen, med följande förfaringssätt.

Som hyacinterna ej, i likhet med konvaljerna, få stå på med vatten fyllda fat, och den starka värmen därför skulle åstadkomma en alltför stark upphettning af krukans väggar, enär värmen ibland kan uppgå till ett par och trettio grader, fyller man en större blomkruka, eller, om man drifva flere hyacinter på en gång, en låda med sand och nedsätter däri hyacintkrukorna, så att botten och sidorna af desamma äro omgifna af sanden. Sanden hålles ständigt vid jämn fuktighet genom att då och då genomvattnas med ljumt vatten. Genom detta vidmakthålles äfven en jämn fuktighet hos jorden, så att vatning af densamma vanligen blir obehöflig under hela den tid drifningen pågår. Lökarne fordra emellertid jämn fuktighet, och man får därför ej försumma att vattna jorden, om denna skulle blifva för torr, hvilket lätt händer, om sanden emellanåt får torka för mycket. För att skydda blad och i synnerhet blommor för det skadliga inflytandet af den i spisen herskande torra och heta luften, hvälver man öfver dessa en blomkruka af erforderlig höjd, hvilken behålles öfver växten, så länge den kvarstår i spisen.

Så snart blomstängeln uppskjutit 12 å 15 centimeter högt och blommorna börjat öppna sig, upptages krukorna ur sanden, den öfverstjälppta krukans aftages, och växten flyttas fram i ljuset, då blad och blommor snart utveckla sig till fulla och antaga sina rätta färger.

På detta sätt lyckas drifningen alldeles förträffligt, under förutsättning att lökarne äro vederbörligt rotade i krukorna, d. v. s. hafva stått i cirka två månader efter inplanteringen nedgräfvda i jorden ute i det fria eller i sand eller sågspån i en frostfri källare, innan drifningen börjas. Är man vid drifningens början i tillfälle att omplantera hyacinterna med fullkomligt oskadade rotklippar i något större blomkrukor, för att tillföra de på botten af krukorna i mängd hopade rötterna rikligare näring, lyckas drifningen så mycket säkrare, och blommorna blifva större och skönare, ehuru ingalunda flere till antalet, ty den sig en gång utvecklande blomstängeln med sina blomklockor ligger redan vid lökens plantering färdigbildad inuti densamma.

Lökarne få ligga torra under sommaren och kunna på hösten ånyo inplanteras till drifning eller också utplanteras på kall jord, då man följande vår erhåller blommor tidigt i det fria.

Ehuru blommorna blifva färre till antalet och således växten ej så skön som första gången lökarne drifvas, lönar det sig dock nog att drifva lökarne två gånger, om man ej hvarje år vill köpa nya.

Viola.

Ur näsdukens historia.

Ett apropös under influensan.

Ålskvärda läsarinna! I dessa dagar, medan influensan, grippen, blixtnufvan, Petersburgskatarren och hvad allt den nämnes, denna underliga sjuka, som i fullaste bemärkelse »kom öfver oss som ett nysande» — medan den ännu är i friskt minne, torde det ej vara utan sitt intresse att egna litet uppmärksamhet åt det intima plagg, hvars outhärlighet just den besvärliga influensan så otvetydigt visat — åt *näsduken!*

Näsdukens historia! Ja, den har verkligen sin historia, om än dess anor ej sträcka sig just så långt tillbaka; ej förr än i midten af sextonde seklet träffa vi på näsduken.

Antiken visste ej af den. Det passandes och anständigas begrepp ha, som bekant, visat sig allt annat än fasta och bestående; de ha växlat med modet och tiden. Och hvad näsduken särskildt beträffar och dess användning, finna vi hos den klassiska antiken en från moderna tidens helt

afvikande uppfattning. Det skulle varit ett oförlätligt brott mot etiketten, om en romersk eller grekisk dam, som ville i någon mån göra anspråk på vett eller världsvana, i sällskap begagnat näsduk. Äfven den mest förtjusande lilla näsa, som offentligen visade sig ha användning för en näsduk var ohjälpligen dömd; ungmön skulle däri genom skrämt den hängifvaste beundrare på flykten; var den felande gift, kunde slikt brott mot skick och anständighet rent af förorsaka skilsmässa.

I en af Juvenali Satirer heter det:
Snör din rensel och ge dig i väg, den frigifne säger,
ty du är vorden oss led, du snyter dig ofta. Min herre har sig en annan utvalt, som eger en torrare näsa.

Epiktet lägger i sina Dialoger stor vikt vid iakttagandet af det passande härvidlag. Och Nero, som i sin mani för komedien, höll ända till löjligt strängt på konvensansens fordringar, berömde sig öfver att aldrig offentligen hafva ertappats med att nysa eller snyta sig.

Ehuru antikens folk således ej kände bruket af näsdukar, synas männen hafva, då de visade sig ute, begagnat »svette-dukar» af fint linne. Uttryckligen betonas emellertid, att de endast få användas till aftorkandet af den svettiga pannan — Plinii Rhetorica ger t. o. m. anvisning, huru detta skall ske riktigt comme il faut vid det offentliga uppträdandet.

Hur hårdt förbudet mot näsdukens användande än kunde synas oss nutidsmänniskor och nordboar, lär det ej fallit sig så svårt för antikens romare och hellener. Denna evigt blå himmel, denna ständigt strålande sol, detta milda, jämna klimat kände ej till snufva eller förkylning, näsduken torde varit ett fullkomligt obehöfligt plagg. Den lätta, ändamålsenliga dräkten, den hälsosamma yttre behandlingen af kroppen i många och grundliga bad, afrifningar, som befordrade hudverksamheten — allt skyddade dessa människor för förkylning och gjorde snufvan till en högst ovanlig åkomma, hvilken med fullt fog kunde räknas som en verklig sjukdom. Och den sjuke fick naturligtvis lof att använda näsduk; bonden och dagsverkaren hjälpte sig väl då liksom nu — utan näsduk.

Egendomligt är att medeltiden, med sina talrika enskilda och allmänna badhus, sina regelbundna och grundliga bad och tvagningar, ej heller känner till näsdukens bruk. Först längre fram i tiden, på öfvergången till nyare tider, medan badhusen förföllo och baden voro mera sällsynta, först då gör sig behovet af näsduk gällande. Och ju större »vattuskräcken» blef, dess känbarare blef behovet af näsduken. Att mellan dessa båda fenomen finns ett sammanhang, torde vara sannolikt, det hygieniskt statistiska materialet är för litet för att direkta förhållandet skulle kunna uppvisas. Sedan 1600-talet är den epidemiska snufvan känd; 1782 spred den sig med stor våldsamtet från Ryssland öfver Sverige och Danmark till det öfriga Europa. Som sporadisk åkomma har snufvan i samband med förkylning existerat sen verdens begynnelse, och att förvekligade eller föga härdade naturer lättast råka ut för densamma torde vara hvar och en nogsam bekant.

Det är i Italien, först i midten af 1500-talet, vi träffa på näsduken under namnet *fazzoletto*. Den tycktes »fylla ett länge känt behov», den spreds hastigt öfver hela Europa. Redan få år därefter föreskrifver »ansändighetskatekese», den tyska bearbetningen af Erasmi Rotterdami: Liber aureus, huru man skall betjäna sig af näsduken, vända sig afsides och blygsamligen bete sig. I afbildningar af dräkter från denna tid synas damerna med näsduken i händerna, näsduken blir allt mer en prydnads- och lyxartikel och mot slutet af sextonde århundradet se sig städernas fäder föranlättna att inskrida mot lyxen i näsduksväg. Så föreskrifver Magdeburgs Klädedrägts-Förordning af 1583: Vid bröllop må brudgummens och hans släktingars näsdukar i värde ej öfverstiga en och en half thaler, gemene mans och tjänarens ej en half till en gulden.

Näsdukarne förfärdigas af »kammarduk» eller fint linne. Den hvita färgen var förhärskande, men äfven hjärta, brokiga näsdukar användes. De besattes med breda, dyrbara spetsar, betäcktes med guld- och silfverbroderier, i hvilka infattades pärlor och ädelstenar för att förläna dem ännu större glans och prakt. I hörnen hänga små tofsar, det hela innefattades i breda, genombrutna nät.

Näsduken måste nödvändigt vara parfumerad, ej blott för den angenäma doftens egen skull, utan äfven emedan parfymen ansågs konservera och försköna hyn. Recepten är dylik parfymering —

ett par sådana ha bevarats ända till våra dagar — förekomma oss lika underliga som onödigt tillkrånglade. Ett af dem lyder: Alun, malvasier, gummidragant och arabicum försättes med quicksilversublimat, blyhvitt, ättika och imber, därtill tages myrten, koppar, femtio snäckor, citron och sockerkandel, som sammankokas. Däri betas och kokas näsduken sju gånger, och efter den sjunde gången är han kostlig och väl tillredd och behåller sin parfym i sex månader.

Det var i Paris, som redan då förde spiran inom modets värld, dessa parfumerade näsdukar, *mouchoirs de Venus*, som de kallades, uppkommo under Henri III:s regering. Självfurmade han för det nya modet, och från hans hof spred det sig till hela Europa. Ända in i adertonde århundradet behöll Venus-näsduken sitt anseende, och först så småningom började man inse, att den skarpa parfymen ej var så helt och hållet ofarlig.

Särskildt hos damerna förblef näsduken en ej blott nödvändighets-, utan äfven och framför allt en lyxartikel, som ej fick saknas i någon fulländad toalett. Den lilla yta, som verkligen afsågs att begagnas, krympte mer och mer tillsammans till ett intet, spetsar och genombrutna broderier omgäfvade en atom af batist, och denna parodi på näsduk förevisades, medan den brukbara reserv-näsduken omsorgsfullt doldes.

Franska revolutionen, som gick härjande och förstörande fram å så många områden, dömd äfven dräkten från siècle de Louis seize till döden. Man skulle återgå till antikens dräkter för att ej säga antikens nakenhet. Men den enkla grekiska dräkten egde inga fickor och revolutions-tidens sköna måste göra sig frågan: hvar skall man göra af näsduken? Nå, umgängesformernas frihet höll i det närmaste jämna steg med den politiska friheten, och snart kom det därhän, att en dam af värld aldrig visade sig ute utan sin uppuktande kavaljer, en af »les merveilleux», som den tidens sprättar kallades. De voro snart »porte-mouchoirs», näsduksbärare, och fullgjorde detta sitt nya ämbete med förvånande virtuositet. — Den grekiska frihets- och förkylningskostymen passade emellertid ej för våra breddgrader, snufvan vardt kronisk och hela »la grande nation» nös och hostade, hostade och nös. Så försvann den modegalenskapen.

Och nu härskar näsduken lika enväldigt som förr, lika parfumerad och utstofferad, spetsklädd och broderad! Och ännu talar den sitt tysta, betydelsefulla språk, detsamma sen sekler tillbaka, viftar ett sista farväl, vinkar ett glad välkommen; sakta hviskas bak dess parfumerade spetshölje ljufva kärleksord...

En ouppgjord räkning.

Af Sune Folkesson.

Frun, nu äro de här igen från Anderssons.»

»Än se'n?» svarade den tilltalade otåligt.

»Di vill ha betaldt igen.»

»Nå, så betala då! Karolina fick ju hushållspengar till månadsuppköpen i går? Och så var snäll och kom ihåg en gång för alla, att när jag sitter och läser, vill jag inte bli störd; åtminstone inte onödigtvis,» tillade den lilla frun missnöjd, tog upp boken hon lagt ifrån sig och vände om bladet.

Men Karolina gick inte, utan stod kvar i dörren med handen på låset. »Onödigtvis! det vet jag visst,» muttrade hon halfhögt, »aldrig hör jag annat...»

»Men, frun,» började hon åter.

»Hvad är det nu igen? Det är märkvärdigt, hvad Karolina har många påståenden i dag.»

Karolina såg snedt på romanen, hennes matmor höll i hand; hon hade ett ondt öga till alla böcker.

»Påståenden? Det är väl inte så många, tycker jag, men när Anderssons går omkring i sta'n med falska räkningar, så tycker jag frun kunde se sig för och inte kasta ut pengar onödigtvis,» slöt hon med tonvigt, glad att få slå i frun det där retsamma ordet till baka.

»Falska räkningar? Hvad vill det säga?»

»Hvad det vill säga? Det vet väl frun som läser så mycket i böcker.»

Lilla frun rodnade. Nej, det stod minsann inte i de böcker hon läste, och inte visste hon heller hvad det var, då hon aldrig befattat sig med de tråkiga hushållsräkningarna, medan John lefde. Men Karolinas näsvishet stod ej att tåla; den hade blifvit olidlig, sedan hon tagit hushållet ensam om hand.

»Jag menar, att jag inte begriper, huru sådant kan komma i fråga,» svarade den unga matmodern högdraget.

»Det är inte lätt att begripa, hur folk bli' tjufvar, men det hjälper minsann inte ändå, för antingen nu frun begriper, det eller ej, så stå de där ute och kräfvat frun på reparation af chiffoniern, som jag vill gå ed på jag betalat för tre år sedan.»

»Ja, hvad kan jag göra vid det, Karolina?»

»Jo, frun kan se efter bland »salig herrns» papper, om inte räkningen ligger där. Han var den som höll reda på sitt, han, och visste på öret, hvad han gaf ut och fick in, och det var en ordning och ett besked med honom, så att det var en fröjd att tjäna under en sådan herre. Och inte hade vi ett ord obytt heller under de femton år jag skötte hans hushåll, innan han gick sta' och gifte sig...»

»Jag skall se efter räkningen, Karolina; du kan komma igen om en stund,» sade lilla frun tvärt, för att bryta af loftalen öfver »salig herrn», som aldrig slutade, när Karolina började.

Karolina såg misstroget på matmodern och på boken, men gick ut, puttrande för sig själf: »blir det å' så — nåja, hvem kunde tro att »salig herrn» skulle dra' hem ett sådant höns! En riktig odåga, som bara ligger och läser, hela Guds långa dag! Herre Gud, kanske hade han lefvat än, om inte hon varit!»

Lilla frun såg bra nog förargad ut, där hon satt uppkrupen i den mjuka chaise longue, med den lätta, ljusblå schalen tätt åt dragen om de spåda axlarna.

»Salig herrn» höll ordning — hvad Karolina var löjlig och bondaktig med sitt »salig herrn!» — och något skulle han väl göra i alla fall.»

Hon reste sig långsamt upp, lade med en suck ifrån sig den intressanta romanen och gick fram till den gammalmodiga chiffoniern som varit mannens. Hon hade protesterat mot dess ställande här i hennes sängkammare. Men Karolina hade envisats, den skulle stå där, för det fans inte någon annan plats i hela våningen åt den, och på vinden kunde hon väl aldrig tänka att frun vill ställa »salig herrns» — — och så för att slippa en ny tirad öfver »salig herrn» hade lilla frun gifvit med sig.

Men i sitt innersta hjärta tyckte Karolina, att det gjorde frun bara godt att se på den, »för annars glömmet hon väl »salig herrn» alldeles, kan jag veta, men si nu står chiffoniern där och ser på henne, som hennes eget onda samvete, och hon kan inte komma ifrån 'et om hon aldrig så gerna ville, som hon kom ifrån sorgdräkten efter årets slut.»

Lilla frun afskydde just den där chiffoniern. Den var lika gammalmodig, tung och klumpig som — — ja, just som egaren själf hade varit. Den rent af sårade hennes skönhetskänsla, och det förödmjukade henne, att hennes vänner skulle se en sådan osmaklig gammal möbel i den annars så eleganta sängkammaren; hon rodnade därvid, nästan som hon rodnade, då hon kommit in i ett större sällskap med sin otympligt grofve och tafatte man på tre

alnars afstånd ifrån sig. Hon öppnade chif-foniern.

Det var första gången efter mannens död. Där hade svåger och kompanjonen, som fortsatte firman under sitt och enkans namn, vid bouppteckningen lagt in hennes mans korrespondens, familjepapper, räkningar etc. etc. Det hade aldrig fallit henne in att se på breffen en gång. Mannens korrespondens! Det kunde ju inte innehålla något intressant.

(Forts.)

Från Iduns läsekrets.

Till »Frida N. N.»

(På flere af Iduns prenumeranters uppmaning har jag skrivit följande lilla poem till Frida N. N. Hon har gifvit oss så många goda och nyttiga råd, att det varit med verklig saknad vi ej på en längre tid vidare hört af henne.)

Säg, Frida, hvarför skrifer du ej flera Af dina goda råd, som förr du skref? Vi alla längta att få höra mera Från den, som redan allas älskling blef.

I hvarje nummer förr stod alltid Frida I främsta led och visdomsråd oss gaf, Men nu alltjämt förgäfvets få vi bida, Och vår förhoppning ständigt går i kvaf.

Med denna tanke vi oss svårt förlika, Att ej ditt namn i Idun mera se, Så gif för våra varma böner vika! I nästa nummer råd oss åter ge!

Af vanlig män'ska kan man ej begära Mer än ett litet enkelt råd ibland, Men du ovanlig är. Det är din ära, Din fröjd att räcka konsterefarens hand.

Vi lägga ner den varma offergårdens Och tacka för hvar skatt af dig vi fått. Ditt vackra namn har klang, mest dock vid hårdens, Där skörda vi hvar dag hvad du har sätt.

A—r V.

Har kärleken rätt att på förhand binda?

I nr 49 af Idun förlidet är framställd Iduna en så lydande fråga (nr 324):

Kan det vara ohederligt af en ung man att binda en ung flicka vid sig, jämväl om han ej på några år kan ha utsikt att bjuda henne ett hem?

Bland andra svar har nedanstående ingått, hvilket vi anse tillfredställande belysa saken:

Fröken Iduna!

Min blick föll nyligen på eder i »Idun» framställda fråga, och jag ville gärna med några ord besvara densamma, förutsatt att detta med några ord låter sig göra. Mer kan det dock ej bli, då sannolikt hr redaktörens utrymme är lika kring skuret som min tid är knapp.

Den form eder fråga har torde sannolikt ej vara afsiktlig, ty i denna form är den ej värd ett skärskådande och — med förflof — hart när naiv. Ej vill ni väl på allvar spörja, om det kan vara ohederligt af en ung man att binda vid sig en flicka, äfven om han ej på några år kan erbjuda henne ett hem? Här om lära väl knappt två meningar kunna tänkas, åtminstone med de förutsättningar jag tänkt mig för framställandet af eder fråga. Naturligtvis måste det vara ohederligt af en ung man att vid sig binda en flicka, om ej hans motiv för denna förbindelse äro hederliga och ärliga. Ni förstår, hvad jag menar, och är helt visst med mig ense; — är det yttre fördelar, sinnlig böjelse, tom nyfikenhet måhända l. d., med ett ord, är det ej en allvarlig, redbar och ärlig böjelse — kärlek — som ledt honom härtill — visst har han handlat ohederligt! Ty under denna förklädning — jag menar den sanna kärlekens — vilja ju alla mer eller mindre oreña motiv för äktenskapliga förbindelser uppträda.

Efter denna preliminär framträder för mig gifvetvis frågan i en långt mer generell form: »Är det ohederligt af en ung man att binda en ung flicka vid sig, jämväl om han ej på några år kan ha utsikt att bjuda henne ett hem?» Det är på denna fråga jag ville svara ett ord. Indirekt har jag, så långt jag ämnat inlåta mig på detta intressanta och ej oviktiga spörsmål, ofvan antydtt det svar, jag skulle vilja ge på er fråga. Jag svarar på densamma: nej. Skall jag anföra skäl för min mening, blir detta naturligtvis hufvudsakligen ett uppreppande af ofvan förda resonnemang från annan synpunkt. Sker en dylik förbindelse på grund af verklig, sann böjelse och sympati — hvad vi kalla kärlek i detta ords bästa bemärkelse — hur skulle

den kunna vara ohederlig? Vet ni hvad kärlek är — det kan ju ej förklaras — har ni känt det, hvilket jag gärna ville anläga för att kunna förklara er fråga, då tror jag helt visst, att de betänkligheter, som densamma tyckes antyda, ej skola vara af allvarigare art. Känner ni er fästad vid en person — ej till följd af en tillfällig känslöstämning eller ett ögonblicks pjunkiga sentimentalitet, utan med en kärlek, som ni på allvar kan kalla sann och ädel — då skall ni ej tveka att binda er, äfven om eder fullständiga lycka, föreningen med den älskade, kan synas något fjärran. Ni skall få se, att den känslan är en makt, som under tiden skall bilda och förädla er och göra er lycklig i blotta hoppet om en fullkomlig lycka.

Jag förutsätter, att ni valt eder ett fullt värdigt föremål för er kärlek, som kan skänka er lika mycken sann och uppriktig kärlek tillbaka, och till hvilken ni kan hysa fullkomlig tillit och förtroende. Detta åter beror till stor del af er själf. Det ligger en påtaglig sanning i Mattias Skards ord vid hans föreläsning för någon tid sedan om äktenskapet och familjen: »En ädel yngling kastar endast sina blickar på en ädel kvinna; en dålig yngling på en dålig kvinna.» Och jag ville än vidare citera samme man i hans slutord efter den tillämpning han gjorde af Amor och Psyche-myten på den sanna kärleken. »Blott på den fulla tilliten kan den riktiga kärleken fotas, och det är kärlekens hemlighet att bringa vår i ett pinadt, förfruset menniskosinne.»

I största hast har jag sökt besvara er fråga. De antydningar jag velat göra — om de ock framstälts fragmentariskt och utan sammanhang — tror jag dock ni skall rätt förstå såsom de äro, ett försök att vindicera gent emot de tomma formerna det *sanna, djupa* innehålls rätt, oberoende af dessa förra. Det är lika mycket bedrägeri att mördra en sann och ädel kärlek som att upphöja en tom lidelse och ett tillfälligt romantiskt känslöpunkt till rang af kärlek.

Den sanna kärleken låter sig ej förklara; det är som Rückert någonstädes säger:

»Liebe ward der Welt von Gott verliehen,

Um zu Gott die Seele zu erziehen.» — U—c.

Sen till, att Idun med Modetidning finnes hos alla edra bekanta!

Förslag till matordning för veckan 5—11 jan.

- Söndag. Buljong med grönsaker (julienne).
Späckad oxhare med grönsaker.
Måndag. Griljeradt oxkött med persilja.
Puré på jordärtskockor.
Tisdag. Kokt salt färbringa med brynta rötter.
Tisdagsoppa (soupe à la reine).
Onsdag. Köttbullar med bruna bönor.
Mannagrönsvälling, serveras med socker och kanel.
Torsdag. Ärtor och fläsk (med varm punsch).
Tunna pannkakor med sylt.
Fredag. Kokt gädda med pepparrot.
Ärtpuré.
Lördag. Biffstek med lök och potatis.
Hafresoppa.

Recept:

1.) *Griljeradt oxkött med persilja:* Återstoden af steken från söndagen (eller annat oxkött, stekt eller kokt) skäres i skifvor. Smör lägges i en stekpanna, och sedan det smält, lägges köttskifvorna, som icke få ligga på hvarandra, och som dessförinnan doppats i vispadt ägg och rifvet bröd. Kryddas med litet salt och peppar, vändas, kryddas på andra sidan med salt och peppar, uppläggas på varmt fat. Ett par skedblad ättika slås till smöret i pannan, omblandas, får koka en minut och slås öfver köttet, som öfverströs med en sked finhackad persilja. I all dess enkelhet en god anrättning.

2.) *Mosspudding* för 8 personer: 8 äggegulor, 5 hvitor, 210 gram socker, saften och skalet af 2 citroner, ett dricksglas hvitt vin vispas öfver elden, tills det tjocknar. Sedan lösas 6 skifvor gélatin, som ihålles, hvarefter gräddskum vispas af $\frac{1}{2}$ liter grädd och iröres. Hälles i form att kalla; garneras med makaroner (vanligen, men oriktigt kallade bisquiter) eller ananas och inlagd frukt.

Hafresoppa för 4 personer: En tekopp prima hafregryn kokas $1\frac{1}{2}$ timme med vatten i slutet kärl utan salt; spädes, om så behöfves; drifves genom härsikt och bör då vara tämligen tjock. Goda malagarussin, som förut blifvit kokta, äro fullt svällda och klara, iläggas äfven som mandelstrimlor, och hafresoppan serveras. På hvarje tallrik serveras vispad grädd; grädden kan vispas i soppskålen. Likaså kan man, om så önskas, tillsätta en tesked smör till hafresoppan, då denna slås upp i skålen.

Ann. Så väl ärtor som bruna bönor kokas betydligt lättare, om de, innan de anrättas, få ligga tjugufyra timmar i vatten.

O. H. D.

Matlagning.

Sås till kalfdans. Man tager mjölk, som kokas upp med socker och något kardemumma samt litet salt. Då det kokar, ivispas litet mjöl; råmjölkgrädd helst, annars god vanlig grädd vispas uti. Sedan får det ej koka. Vispas, så det blifver fraggigt.

Brödpudding. 212 gr. ($\frac{1}{2}$ Ⓔ) stötta skorpar, 65 cl. ($\frac{1}{2}$ stopp) god mjölk, 85 gr. (20 ort) smält smör, 3 bittermandlar, socker efter smak, 4 ägg och 1 spetsglas konjak. Gräddas. Ätes som efterrätt med vaniljsås.

Makaroni-låda. Makaroni förvällas i mjölk, tills de bli mjuka. Lådan smörjes med smör. Makaroni lägges däri och beströs med hvitpeppar och socker. Sedan vispas några ägg med litet grädd och hålles öfver samt gräddas.

Lapskojs. Kokt, råskalad potatis stötes och färskt buljongsköt skäres i bitar. Buljong eller lindrigt saltspad hålles i en kastrull att koka, däri lägges köttet samt litet starkpeppar och sist potatisen. När detta uppkokas, iläggas litet smör.

Potatisbullar. Kokt, råskrapad potatis sönderstötes. Salt, starkpeppar och socker iläggas samt litet mjölk och en nypa mjöl. Rullas i rifvet bröd och stekas i flott eller smör (eller bäst båda delarna).

Drycker.

Ett ersättningsmedel för te kan man erhålla genom hallonbuskens blad, hvilka afplockas och torkas. Kokningen sker på samma sätt som med te, man skall endast akta sig för att lägga för mycket på pannan, ty då blir afkoket för starkt; det är eljes mycket välsmakligt.

Allmännyttigt.

Att borttaga oljefläckar från papper. Man beströr den smutsiga fläcken med rifven vit krita, låter papperet ligga 24 timmar i en lagom pressning och renar det sedan från kritan med en borste. Skulle fläcken, det oaktadt, ännu icke vara försvunnen, så pålägger man mjukt rent läskpapper och för några gånger öfver den med ett varmt strykjärn.

Anna.

Att taga bläck och flottfläckar ur golf. Tag mycket fin skursand och saplödder och gnid på fläcken starkt med en gammal, ren skosula, så skall den snart vara försvunnen.

Anta W.

Att taga bläckfläckar ur golf. Därtill begagnas svafvelsyra, hvilken köpes på apoteket; man håller några droppar däraf på fläckarne, som därefter skuras med sand och vatten. Afsköljes några gånger med vatten. Man bör akta sig, att intet af denna syra kommer på fingrarna och kläder, emedan hon bränner.

Anna.

Sällskapslifvet.

Bjudningar. De, som icke hafva verkligt god råd till att hålla stora, briljanta kalas, borde aldrig af konvensans eller andra skäl befatta sig med dylikt. Stanna då hellre vid de stora »juntorna» eller hvad ni vill kalla dem, där man utan frack och dekolletering kan helt treffligt lefva familjelif i stor skala. Läg då ej heller an på att lysa med öfverflöd i mat och dryck, utan tänk på mindre materiella nöjen åt edra gäster: litet god musik, en beskedlig »priff», något litet deklamation, godmodigt kallprat och skämt, allt under damernas flit vid handarbetet. Framför allt, sammanför icke några stridiga element... allt för skarp disharmoni spolar trefnaden från däck — ohjälpligt.

Toaletten.

Att befria tänderna från vinsten. Man renar tänderna med en i vinättika doppad tandborste. Därefter begagnar man pulveriseradt kol och ralanhiatinktur, hvarigenom bildningen af vinsten förhindras.

Anna.

Smörgåsbordet.

Gädda till smörgåsbordet, utmärkt god. En gädda på 1½ à 3 kilogram (3 à 4 sklp) fläkes och benen tagas ur, skinet drages utaf. Man sköljer, sedan gnider man in halfvorna med hvitpeppar och salt, lägger dem i en stekpanna bredvid hvarandra; bra med smör öses emellanåt öfver fisken. Den behöfver ej stå länge, ty den skall se kokt ut, och ej stekt. Serveras sedan med stekt potatis omkring. I. A.

Bakning.

Amerikanskt kaffebröd. 1 kopp sur grädde, 2 koppar mjöl, 3 ägg, 1 tesked pulvriserad soda, 2 koppar farinsocker (brunt). Nejlikor, ingefära, kanel, pomeransskal (stötta). Sist iröres sodan. 1 à 2 skedblad smält smör (utan salt) slås i två formar, som äro smorda med smör och rifvet bröd. I. A.

Humlebröd till kornkaffe för dem, som ej kunna dricka kaffe, och som tycka kornkaffe vara mindre smakligt. 425 gr. (1 sklp.) humle, 4 kg. 251 gr. (10 sklp.) rågmjöl. Humlen kokas i kort spad; sedan blandar man både humlen och spadet med rågmjölet, bakar tjocka kakor däraf, som gräddas i ugnen, men ej få brännas. Med kornkaffet kokas nu en bit af detta bröd. Sådant kaffe har i undertecknads hus druckits i många år af man och barn för dålig mage och befunnits särdeles välgörande. I. A.

I stället för smördeg kan detta beagnas: 425 gr. (1 sklp.) smör (ej salt), lika mycket rifven potatis (kokt dagen förut), något mindre mjöl; smöret kan vara något drygare än det andra. Detta arbetas mycket väl tillsammans och kallas rätt länge; sedan kan man med ett större tefat taga rundlar, lägga på ena halfvan äpplemos, vika andra halfvan öfver samt krusa kanten med en knif eller sporre. Räcker annars till 2 tårbottnar. Äpplemos lägges ock emellan. I. A.

Engelska bakelser. 5 ägg, 200 gr socker, 100 gr. mjöl, 24 gr. ingefära, 2 gr. kanel, en nypa salt. Äggen och sockret vispas öfver svag eld (glöd), mjölet och kryddorna tillsätts småningom. Massan lägges i smörbestrukna, mjölbeströdda formar, beströms med socker och gräddas.

(Fortsättning af småbitar å följande sida.)

Annonser.

PLATSSÖKANDE.

En ung flicka, af god familj, (e. o. postexpeditör) undervisningsvan söker plats i familj såsom lärarinna. Hon är villig att dessutom biträda vid skrif- och kontorsgöromål samt att gå frun tillhanda. Plats hos någon äldre dam såsom hjälp och sällskap antages tack-samt. 1:ma betyg och referenser.

Svar till »Ct», adr. Gumælii Annonsbyrå, Stockholm. (G. 7087) [1376]

DIVERSE.

Doktor A. Afzelius

Lilla Vattugatan 24, 9-10 och 2-3. Mag- och hudsjukdomar. [1341]

Doktor Carl Flensburg

33 Drottninggatan 33. Hvardagar 1/23-1/24. Helgdagar 10-11. Behandlar företrädesvis Barnsjukdomar. [1343]

IDUN
utgifves fortfarande af
FRITHIOF HELLBERG
och med bidrag af de förnämsta manliga och kvinnliga medarbetare, bland hvilka må nämnas:
Mathilda Langlet, Eva Wigström (Ave), Hélène Nyblom, Elna Tenow, Anna Wahlenberg, Vilma Lindhé, Amalia Fahlstedt m. fl.; dir Rafaël Hertzberg (Helsingfors), Georg Nordensvan, Johan Nordling (red. sekret.), Birger Schöldström, Adolf Hellander, L. A. Ahlgren (Scævola), Daniel Fallström m. fl.

IDUN
bör finnas
hos
hvarje bildad
kvinna,
i hvarje bildadt
hem.

IDUN
meddelar talrika uppsatser i allt, som rör kvinnan och hemmet.
Kvinligt porträttgalleri
med porträtt i hvar eller hvar annat nummer.
Intressanta berättelser o. följetonger.
Hundratals husliga rön o. råd. Mycket gouterad afdelning för frågor och svar.
Kostnadsfria läkareråd af en praktiserande hufvudstadsläkare m. m. m. m.

IDUN

»damernas egen tidning»

samt

IDUNS

Mode- och Mönster-Tidning

utgifvas år 1890 till följande pris:

Idun med Modetidningen	Idun (ensam)	Modetidningen (ensam)
1/1 år..... kr. 6: 50	1/1 år..... kr. 4: —	1/1 år..... kr. 5: —
1/2 »..... » 3: 25	1/2 »..... » 2: —	1/2 »..... » 2: 50
1/4 »..... » 1: 65	1/4 »..... » 1: —	1/4 »..... » 1: 25

befordringsafgiften inberäknad.

Prenumeration torde ske oförtöfvadt.

IDUN
är
Skandinaviens
mest spridda tidning för fruntimmersverlden.
IDUNS
Mode- och Mönster-Tidning
är Skandinaviens billigaste modetidning — för så vidt prenumeration sker i samband med Idun då priset endast blir 65 öre i kvartalet. Se annonsens midtfält!

Upplagan
utgör nu inalles

11,000 ex.

deraf postupplagan (enl. officiella siffror)

7,650 ex.

Densamma utgjorde vid 1888 års utgång endast 4,750 exemplar.

IDUN
har
uteslutande
fasta abonnenter,
inga lösnummerköpare.
Bästa och billigaste annonsorgan
för dem, som önska träffa kvinnorna och hemmen med sina annonser.
Byrå och expedition:
48 Drottninggatan 48.

Tandläkaren
Constance Elbe,
Humlegårdsgatan 8, 2 tr.
Rådfrågningsstid 1-2. [1345]

Med. D:r **ERNST SALÉN,**
Ögonläkare.

Bostad: Stora Vattugatan 2,
Mottagning: helgfria dagar kl.
1/2 10-1/2 12 f. m. [1347]

Doktor A. KULL

Riddargatan 26 A, 1 tr. upp,
kl. 9-10 f. m.; 1/2 3-1/2 4 e. m.
[472] (G. 24414)

Doktor C. D. Josephson

Hötorget 11, 1 tr.,
Hvardagar 2-3. Helgdagar 10-11.
Allm. telef. 69 10.
Fruentimmerssjukdomar, Förlossningar.
[1363]

Panorama international,

Hamngatan 18 B, 1 tr. upp.
(bredvid Svea-Salen)

Denna vecka:

1:sta Serien: **Spanien.**

Nästa vecka:

1:sta Serien: **Skotland.**

Entré 30 öre, barn 20 öre.

Abonnementskort, gällande för 8 besök, kr. 1: 75, barn 1: 20.

Öppet alla dagar från kl. 10-10.
Hvarje söndag nytt program.
[1357]

I Palm & Stadlings samt öfriga boklädor i riket:

Om Pianoundervisningen i våra dagar.

En hjälpredda för elever, föräldrar och unga lärare.

Bearbetad efter de bästa källor af **Ferd. Bengzon.**

Pris 1 kr. [1369]

Panoraman

i

Rundmålningsbyggnaden
å Djurgården är öppen alla dagar från kl. half 10 f. m. intill mörkrets inbrott.
[1353]

På landet, helt nära järnvägsstation och kyrka, kan god inackordering erhållas för 1 à 2 bildade flickor i bildad familj. Trakten förtjusande, piano och goda grannar finnas. Vidare underrättelse i sybehörshandeln 39 Sibyllegatan, Stockholm.
[1335]

Inackordering kan erhållas för tvänne flickor. Pris för större deladt rum 65 kr. för mindre dito 50 kr. Enskildt rum 75 à 60 kr. Svar till »treffigt hem» Iduns redaktionsbyrå.
[1376]

Hemfärgning.

Billig färg till mattor. Man betar lapparne eller garnet, som skall användas till mattväfning i vitriol, löst i kallt vatten; sedan upprör man kalk i äfvenledes kallt vatten och lägger ner godset däri, låter det ligga en stund, hvarefter det upptages och sköljes. Här-af erhåller man en vacker ljusgul färg, ganska lämplig till mattor.

Hvarjehanda.

Att fördrifva kålmask. Man nedsticker löfvade björk- och alkivistar mellan kål- eller kålrotsplantorna, så begifver sig masken skyndsamt därifrån.

Kitt till glas och porslin. Siklad kalk, blandad med ägghvita, lämnar ett godt kitt till glas och porslin o. s. v., men man måste använda det med största noggrannhet, så att intet får stanna utanför springorna, emedan det hastigt hårdnar och låter sedan svårigen borttaga sig.

Att förbättra ost och göra den smaklig. Osten blötes först i vört och förvaras sedan i humle med en tyngd ofvanpå.

Återställande i oskadadt skick af sammet, som blifvit tillruggad. Sammeten fuktas på avfvisidan och drages sedan öfver ett varmt strykjärn. Obs! Den får ej strykas, utan den skall dragas fram och tillbaka öfver järnet, tills den blir slät.

Har man större förräder af mjöl och gryn, bör man ofta röra däru. Har man mjöl i säckar, bör man vända dem ibland. Har man det i bingar och lädor, bör man tillse, att ej något stannar på kanterna, utan man sopar ned med en vinge, sedan man tagit.

Regina.

Läkareråd.

A. N-i. Tag hvarje kväll under några veckor ett hett 20 minuters fotbad med tillsats af 3-4 matskedar ättika. Ingnid efter fotbadet samt på morgnarna en salva af 1 del borax på 10 delar diachylonsalva.

Maka. Ni torde föga eller intet vinna genom medicinsk behandling. Drink emellanåt ett glas Vichyvatten; detta plägar något lindra obehagen, som ju dock äro af öfvergående natur.

E. L-n i S. Tvätta fortfarande morgon och afton. Fukta efter tvättningarna med 1 proc. naphtholsprit.

Prenumerant 1889. Låt läkare undersöka gossens näsa. Den använda behandlingen synes oss i alla händelser vara förständig, hvarför ni åtminstone tills vidare kan fortsätta med densamma.

En förlöfvad. Omöjligt att i en tidnings spalter besvara er fråga. Vänd er personligen (eller skriffligen) till någon läkare.

A. M. 1) Utan undersökning kunna vi ej yttra oss härom. Möjligen föreligger något underlivslidande. — 2) Egnells »Collodin», som finnes på de flesta apotek, plägar göra god nytta.

30 årig fru. Fordrar sannolikt behandling af och hos läkare.

E. V-n. Ni bör naturligtvis fortsätta, tills ni blir frisk; åtminstone sex veckors kur torde behövas. — Potatis bör helt och hållet undvikas. — Franguladekott skulle blott skada er och blott tillfälligt hjälpa.

Svea. Lef af mjölkmat, löskokta ägg, kokt färskt kött och kokt färsk fisk. Drink hvarje morgon ett glas varmt vatten (40 proc.) med tillsats af 75 gram Porlavatten.

Alies. Detta är ett så pass svårbotligt ondt, att ni gör klokt i att vända er till specialist.

Vägens dotter. Tvätta ansigtet hvarje morgon med grönsåpa och varmt vatten. Ingnid hvarje kväll en salva af 1 del färdt snafvel på 5 delar lanolin och 5 delar vaseolin. Utkrama pormaskarna emellanåt. Kaffé är helt säkert skadligt för eder.

Rosacea. 1) Vi kunna ej säga er något botemedel, då barnet ej är friskt. Försvinner sannolikt med åren. 2) Troligen s. k. hudsvamp. Använd flitiga tvättningar med grönsåpa och varmt vatten. D-r -d.

Frågor.

N:r 351. Hvilket är det bästa sättet att inlägga färskt kött och köttbullar m. m., så att det icke blir skämtd? Tacksam, om skyndsamt svar erhöles. Marta E.

N:r 352. Blomstervänner! Huru skall *Lilium Auratum* behandlas under vintern? Finskan H.

N:r 353. En prenumerant frågar Iduns läsarinna, hur hon skall bära sig åt att få

Sv. Panoptikon

Kungsträdgårdsgatan 18
öppet hvardagar och söndagar hela dagen från kl. 9 f.m. till 10 e.m. [1350]

J. G. Hammars Lampkök.
Stor värmeformåga. Brinna luktfritt. Brilljant belysning. Pris: enkla med en veke 4 å 6 kr., extra solida 8 kr., med två veckor 12 kr. och med tre veckor 18 kr. Fullkomlig beläthenhet garanteras hvarje köpare. [1348] J. G. HAMMAR, 30 Malmstinknadsgatan

Ett tillfälle att köpa så billigt

återkommer aldrig. 30,000 meter 1:ma Halfylle Flanell som kostat grå 70 öre, röd 88 öre och hvit 84 öre, bortslumpas till grå 51 öre, röd 61 öre och hvit 61 öre metern.

A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp. [1373]

Tandläkaren ROLAND MARTINS Tandpulver

försäljes i Stockholm: på alla Apotek, hos C. F. Dufva, Drottninggatan 41, i de större parfymbodarna, m. fl. m. fl. ställen. [1332]

Satyetten »Mammas älsklings» utföll med lott n:r 661 och kan få afhentas Lilla Vattugatan 27, 4 tr. [1331]

Engelska Magasinet

är flyttadt till 49 Regeringsgatan, 1 tr. Höslagret nu inkommet. [582]

GUSTAF HOLMBLOM KAPP-FABRIK
38 Vesterlånggatan 38
Nedra botten, 1 o. 2 tr. upp. [1352]

Försök Germania!

Germania klädningstyget är ett nytt, nästan outslutligt, tjockt och varmt klädningstyg, som tillverkas i moderna mönster. Priset endast 49 öre metern = 29 öre aln. Kan endast köpas hos tillverkaren A. Williamson, Stockholm. Vesterlånggatan 57, 1 tr. upp.

Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver endast då 20 öre följa. [1374]

Ärade Damer!

En 28 års man med godt utseende och trefligt umgängessätt, hvilken en längre tid förestått en landthandel i en naturskön trakt i Värmland samt till våren själf ämnar öfvertaga densamma, önskar inleda korrespondens med en huslig och snäll flicka eller ung enka med någon förmögenhet för att, om ömsesidigt tycke uppstår, ingå äktenskap. Svar, helst åtföljdt af fotografi, torde insändas till »Köpman» denna tidnings kontor före den 20 januari, f. v. b.

Fullt allvar! Anonyma bref besvaras ej. [1330]

Richard Anderssons Musikskola

öppnas åter den 7 januari 1890.

Honorar för Vårtermin (5 månader):

Piano: Klass I. Nybörjare, a) 2 elever på 1 timmes lektion 2 gånger i veckan: kr. 40 för hvarje elev; b) 2 elever på 1½ timmes lektion 2 gånger i veckan: kr. 60 (för hvarje elev). Klass II. Mera försigkomna, a) 2 timmar i veckan: kr. 125, b) 1 timme i veckan: kr. 65. Harmonilära och Kontrapunkt: Klass I. 4 elever på 1 lektion i veckan (2 timmar) kr. 40. Klass II. 1 elev 2 gånger i veckan Kr. 50.

OBS. Påbörjad månad räknas för hel. Skriftliga anmälningar till den 3 jan., muntliga den 3 och 4 jan. kl. 11-2, 5-7. Mottagningstid: onsdagar och lördagar kl. 1,30-2,20 e. m.

[1377] [G. 28291]

Stockholm, Brunnsgatan n:r 28, 2 tr.

Musik för Hemmet,

som efter endast ett kvartals tillvaro vunnit mycket stor spridning, anmäles till ny prenumeration och vill, såsom dess namn angifver, åt hemmen regelbundet bereda omvexlande oah värdefull musik, äfven af lättfattligare innehåll än hvad hittills varit fallet.

Musik för Hemmet

Musik för Hemmets

Musik för Hemmet

Musik för Hemmet

Musik för Hemmets

Musik för Hemmet

[1336]

utkommer hvarje helgfri lördag i häften om minst tre sidor musik, utom då större kompositioner införas, då två veckohäften sammanslås till ett dubbelhäfte. kompositioner granskas af Herrar Erik Åkerberg och Emil Sjögren.

föres med ett prydligt omslag, som kommer att innehålla den följande veckans program å Stockholms teatrar, nyheter från musikvärlden, annonser m. m.

oktober—december-kvartal, 13 nummer, erhålles portofritt emot insändande af kr. 1: 50 i sparmärken. Prenumeration i landsorten å alla postanstalter, i Stockholm å Redaktionens byrå, Vestmannagatan 7, Allm. telefon 57 06, samt å alla boklädor och större tidningskontor.

Redaktionen för »Musik för Hemmet.»

Å alla rikets postanstalter:
Jörgens illustrerade veckotidning
Figaro,
sammällsbevarande, obesvärad, näringskyddande.
Helårspris: 4 kronor.
(G. 28306) [1376]

Om 20 öre i B gående ett elegant 20-å 24-sid. profnummer i fint kolorerat omslag af den löpande ärgången.
BARA 20 ÖRE.
Häftet innehåller mer än 50 ypperliga illustrat. jemte beskrifningar öfver dräkter, hattar, handarb., monogram m. m. Ö Endast n:r 1 — det präktiga brudutstyrelnumret — betingar ett pris af 40 öre. Tio n:r lemnas för 1,50; 20 för 2,50.

Pröfva Svea-tyget!
Svea klädningstyget är tillverkad af alla finaste kamgarn, mycket segt och starkt (glider ej), tillverkas i modernaste mönster och äkta färger, priset endast 63 öre metern = 37 öre aln. En vara jämnod med »Svea-tyget» gäller eljes i handeln 84 öre metern. A. Williamson, Stockholm.
Obs. Den, som ej är belåten med sända varor, får retournera dem. Profver sändas endast, då 20 öre bifogas. (1375)

Sparsamma Fruar.
Härmed tillkännagifves, att jag efter min moder Fru B. Sundemans fränfalle öfvertagit den Ylleaffär, hon bedref i n:r 11 Artillerigatan. Ull och gammalt ylle mottages hädanefter till spånad. Väfnings af tyger, schalar, filtar m. m. hvarje dag i Klara Norra Kyrkogata 12, 1 tr. Hvar och en får sitt ylle tillbaka i form af garn.
Hildur Andersson, född Sundeman.
Telefon 497. [1361]

Husmödrar!
Kasten aldrig bort gammalt stick-ylle! Underteknad emottager jämte ull äfven gammalt ylle till spinning, väfnings (för hand), schal- och filtberedning. Hos mig spunnet s. k. trasgarn är bevisligen det bästa och vackraste, som kan erhållas. Spånadslönen den billigaste i Stockholm. Beredningen af filtar öofverträffad.
Otto Elmgren, Vesterlånggatan 66. [1339]

H. SACKMANN
53 Drottninggatan 53
Stockholm
Priskuranter gratis. [1360]

enligt öfverenskomelse mellan Redaktionen och de Hesta af Iduns annonsörer.

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris —

Iduns Uträttningsbyrå

ombesörjer genom fullt kompetenta personer uppköp i alla möjliga branscher gratis åt Iduns abonnenter och för uppdrag åt andra mot en obetydlig ersättning. Alla saker skickas mot efterkrav och få returneras (dock genast) mot fraktkostnaden. Dubbelt porto torde medsändas.

[1349]

kaffesäckar ur linne? Med ättika har jag försökt, men har ej erhållit det önskade resultatet. G. G.-g.

Nr 354. Enär min man är en lycklig jägare, som hemför massor af fogel, anhåller jag, att någon af Iduns läsarinna behagade med snaraste meddela, huru man skall tillgodogöra sig köttet af dykänder t. ex. skrakar? Hvar har man bästa afsättning för duntet. Ulla H. i W. g.

Nr 355. Huru göres fläskkorf, att den ej hårdnar, när den blir kokt?

Hvilket är det bästa saltningssättet utaf kött, för att få det att hålla sig godt äfven på sommaren?

Ville någon utaf Iduns ärade läsarinna äfven gifva mig beskrifning på goda korfsorter? Maria.

Nr 356. Skulle någon af Iduns läsarinna i Idun vilja gifva mig svar på, huru bred ungefär man skall behöfva knyta silégupure till spets å gardiner, och hvar jag skulle kunna erhålla trefligt mönster till sådana. Ingen vore här för tacksammare än Pö.

Svar.

Nr 294. Att vid tvättning bibehålla färgen på cremefärgade gardiner lär vara nästan omöjligt, men om efter tvätten (liksom bläse nyttjas till vanliga gardiner) till hvarje par användes för 12 öre saffran, erhålles en mycket fin cremefärg. Gulli.

Nr 294. »Julkalaset» är skr. af »Vitalis» och finnes i hans samlade skrifter i de s. k. »Svenska klassikerna», utgifna 1853. Ave.

Nr 296. I tidningen Idun 1889 nr 46 finnes en fråga från ett 60-årigt fruntimmer, huru hon säkrast skall placera 8 000 kronor för erhållande af möjlig högsta ränta, hvilken fråga jag efter öfvertygelse vill besvara. Har ifrågakvarande fruntimmer ej någon, som hon vid sitt fränfalle vill efterlenna dessa medel till, så bör hon, för erhållande af högsta ränta, köpa en genast börjande lifränta där för. Är åldern 60 år sista födelsedag, erhåller hon t. ex. i försäkringsbolaget Thule genom att inbetala 8 000 kr. en årlig lifränta af 686 kr. 40 öre eller 8,58 procent på inbetalt kapitalet. N. L.

Nr 297. Vante är i folkspråket en vanlig benämning på slappa, viljelösa karlar. — Folktron säger, att om en sjöman eller fiskare råkar ut för storm och så offrar en af sina sjövantar åt hafsfrun, bergar han lif och gods. Ave.

Nr 304. För att göra lockbetet, som helst bör bestå af hvetebrodd, begärligare för råttorna, torde »fru Karin» genomdränka det samma med brännvin, innan det insättes i fallan.

Medlet pröfvadt och med godt resultat af Hilma Sm.

Nr 324. Jag skulle till svar vilja gifva Iduna en grundlig moralisk dufning! Det är så långt ifrån »ohederligt» af den unge mannen att »binda», som ni säger, den unga flickan, att — allt naturligtvis under förutsättning, att de bägge parterna uppriktligt och för lifvet åtminstone tro sig älska hvarandra — det tvärtom vittnade föga godt om hans kärleks storlek, om han droge sig undan. Vill ej flickan tilligt vänta de där åren, så kan den unge mannen vara glad att slippa en sådan fru i framtiden.

Breflåda.

I. A. Hjärtligt tack för det sända; kom snart åter.

U. E. För mycket blommor! Assar Kling. Dito.

Lukretia. Tillhör annonsafdelningen.

E.-n. Karlström. Finnes. Pris: 15 öre.

Finskan H. Förra beskrifningen infördes ordagrann efter manuskriptet. Vi skola dock snarast införa den förbättrade upplagan. Glöm ej bort Idun.

Alarik. Ja, prenumeranter!

Den person, som å Iduns byrå prenumererar för fröken Lotten Lund, Hyllingsfors, torde uppgifva närmare adress, om tidningen skall kunna komma prenumeranten till handa. Red.

Innehållsförteckning:

Fredrika Bremer. (Med porträtt) — Se dagen har grytt; vid årsskiftet; af C. V. Modin. — Anmälan. — Ett arbetsfält; af Eve. — I forna dagar; strödda blad ur minnets album; af Mathilda Langlet. I: Isarten. — Disig luft; skiss af Hlgn. — Liljekonvaljer och hyacinter; af Viola. — Ur nåsdukens historia; ett appropos under influensan. — En ouppgjord räkning; af Sune Polkeson. — Från Iduns läsekrets.

Förslag till matordnung för veckan 5—11 jan. — Matlagning. — Drycker. — Allmännyttigt. — Sällskapslifvet. — Toaletten. — Hemfärgning. — Hvarjehanda. — Läkareråd. — Frågor. — Svar. — Breflåda.

Bort med liktornarne!

Deletor.

Ett nytt, osvikligt, smärtfritt liktornsmedel (bättre än Colodin och alla andra liktornsmedel) borttager fullkomligt liktornar med roten inom kortaste tid. Inlagdt i eleganta kartonger har Deletor den stora fördelen framför alla dylika medel, att man ständigt bär det på sig. Hvar och en som har liktornar skall skatta sig lycklig efter att hafva använt Deletor. Hvarje kartong kostar 1 kr., som insändes som postanvisning eller i sparmärken. Post- o. telegrafadress »Deletor», Mörsil. [1340]

Ingen humbug!

Ingen humbug!

RAMLOSA
Min nya priskurant öfver rikhaltiga förråd af alla slags plantskoleartiklar är nu utkommen [1351] och tillsändes franko. Helsingborg i sept. 1889.
PLANTSKOLA
N. P. JENSEN

Husmödrar!

Försöken Th. Winborg & Cris i Stockholm tillverkningar af

Concenter ad

Ättika

på flaskor för utspädning.

Senap,

blandad efter engelsk och fransysk smak, flere sorter.

Beefsteaksauce.

Soja,

flere gånger prisbelönad och fullt jemförliga med de

bästa utländska fabrikat. Tillhandahållas hos Hrr specerhandlare. [1339]

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumentens bestånd ansvaras. Aldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwechters berömda fabriker.

GUST. PETERSSON & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från **J. G. Malmsjö.** [1367]

EXCELSIOR-TE.

Direkt från Hankow (China) importeradt, oförfalskad Te af 1889 års skörd, i flere utsökta, aromatiska och prisbilliga kvalitéer. Försäljes packadt i bleckburkar, kartonger och silfverstanniol genom Specerhandlarna.

En-gros-lager hos **Otto Dahlström & Komp.** [1356]
Excelsior-Te.

Permar till Idun 1889

finnas nu tillgängliga i på samma gång elegant och praktisk utstyrel, så att damm och smuts ej häfta vid dem.

De tillhandahållas dels i blått och guld, dels i rött och guld med klothrygg. Priset är i år

1 krona 25 öre.

Inga permar expedieras, utan att beloppet först insändts antingen medels postanvisning eller ock i sparmärken (ej frimärken!). Efter erfarenheten från förra året, vilja vi enträget uppmana Iduns läsarinna att med första insända sina rekvisitioner, på det de må vara säkra om att ej komma, sedan upplagan, som på förhand bestämmes, är utsäld.

Obs! Dem af Iduns läsarinna, som sakna nr 7 och 9 för detta år, meddelas, att dessa nummer komma att nytryckas på nyåret, för så vidt minst 100 anmälningar härom, åtföljda af rekvisition på permar, ingå. För öfrigt kunna öfriga nummer af årgången erhållas till komplettering mot insändande af 15 öre i frimärken pr nummer. Permar till Idun kunna ock användas till

lämplig nyårgåfva.

Med utmärkt högaktning

Frithiof Hellberg

Red. o. utgifvare af Idun.

[1359]

Hushållsbok

synnerligen praktiskt uppställd samt försedd med tabell öfver

metersystemet

har utkommit och finnes till salu

å **1 krona**

I. M. GÖTHES

Bok- & Pappershandel

48 Drottninggatan, hörnet af Klarabergsgatan

samt i filialerna

Regeringsgatan 27, Skeppsbron 20, Hornsgatan 54

äfvensom hos alla öfriga bokhandlare i riket. [1328]

Illustrerad Familjeblad

praktisk veckotidning för hemmet och ungdomen, med ett intressant och roande innehåll, praktfull utstyrel, passande för divanbordet, utbjuder sig härmed till prenumeration för 1890. Gratisnummer på begäran.

Kristinehamn i nov. 1889.

[1333] [G. 27813]

Johannes A. Nyvall.

Illustrerad Familjeblad!

Om denna förträffliga familjetidning säger Teologisk Tidskrift (Red. H. H. biskopen m. m. M. Johansson): »På denna förträffliga illustrerade tidning — — önska vi fästa våra läsares särskilda uppmärksamhet.» Gratisnummer erhålles. Kristinehamn i nov. 1889.

[1334] [G. 27814]

Johannes A. Nyvall.

DALMASEN

själfständig veckotidning, som spridd genom 900 postanstalt, stalter läses med alt större inträse öfver hela riket, från nordligaste Lappland till sydligaste Skåne, utgifver 1890 sin sjunde årgång i betydligt utvidgad format med ett lika friskt, omväxlande och lättläst innehåll som hitills samt åtföljes af ej mindre än sju gratisbilagor, bestående af följande synnerligen värdefulla böcker: 1:o Hjälpreda för talare å möten och stämmor, 2:o Blänkfyrar, aforsmer och tankvärda yttranden af hundratals märkvärdiga personer, 3:o Vägen till rikedom, för fattigt folk, 4:o Hjälp dig själf, tillförlitliga recepter m. m. af dr. In de Betou, 5:o En framtidssyn af en t. d. prästman, 6:o Nykterhetsberättelser af Efrain, ett fötal gripande värlighetsskildringar, 7:o Våkna upp! eller nutidens dunderlögn (kommer att väcka stort upseende!) — Alla dessa gratisbilagor, häftade hvar för sig i eleganta omslag, erhållas ovilkorligen under årets lopp af samtliga helårsprenumeranter å Dalmasen, hvars pris dock för hela året 1890 ej är högre än 2 kronor (postarvode 20 öre). — Ingen frisinadad själ församme nu att göra bekantskap med den under alla tidens skiften lika friskspråkiga veckotidningen **DALMASEN.**

[1329]

Hänvisen till annonserna i Idun, erhållen i billigaste pris — enligt öfverenskommelse mellan Redaktionen och de flesta af Iduns annonsörer.

I alla boklädor:
 Förlag af R. Blaedel & Co.,
 Stockholm
Det passar sig inte. Handledning i god ton för att undvika misstag i dräkt, uttrycksätt och uppförande. Klotband 1 kr.
Kvinnans lycka. En gåfva på lefnadsrägen af *Anny Wotke*. Häft. 80 öre; klotband 1 kr. 25 öre.
 [13681]

Försäkrings-Aktiebolaget
Skandia
 Stockholm
 Hufvudkontor: Mynttorget 1.
 [1866]

Kulle Svenska
 Konstväfnader
 och Broderier.
 Stockholm:
 endast Drottninggatan 36.
 Lund:
 Fru Thora Kulle. [1871]

August Carlsson
 Siden- & Manufaktur-Magasinet
 Svart helsiden Merveilleux från 1: 68 pr meter = 1 kr. pr aln.
 Svart helsiden Merveilleux 1: ma från 3 kr. pr mtr = 1: 80 pr aln.
 Svart helsiden Faille från 2: 10 pr meter = 1: 25 pr aln.
 Svart helsiden Victoria Garantie fr. 6 kr. pr meter = 3: 60 pr aln.
 Hvit halvesiden Atlas till brudkläd. fr. 1: 68 pr mtr = 1 kr. pr aln.
 Hv. o. crème helsiden Duchesse till brudkl. fr. 6 kr. pr m. = 3: 60 pr aln.
 Hv. o. crème helsiden Merveilleux till brudkl. fr. 2: 50 pr m. = 1: 50 pra.
 Hv. o. crème helylle Cachemire, dubbel br., fr. 1: 68 pr m. = 1 kr. pr aln.
 Kulört helsiden Merveilleux i alla färger fr. 2: 50 pr m. = 1: 50 pr aln.
 Rekvisitioner från landsorten expedieras pr om-
 gående mot efterkraf. [1871]
 50 Vesterlånggatan 50
 61 Drottninggatan 61

Prenumerera på
Svensk Bitidning
 (äfvén landbruk, trädgårds-, hönssköt-
 sel). 120 öre årligen. Profex. fås gra-
 tis. Göteborg.
 [1863] Hj. Stålhammar.

C. F. LAURINS SÖNER
 Etablerade 1844.
 Urmakare och Urhandel.
 63 Slussplan 63. Telefon 21 49.
 Försälja goda, justerade
UR
 med 2 års garanti.
 Silver-Cylinder-Ur fr. 18 kr.
 > Ankar-Ur > 26 >
 Guld-Dame-Ur, uppdragning i bygeln > 45 >
 Guld-Herr-Ankar-Ur > 40 >
 Regulatorer, lod, slagv. > 40 >
 fjäder > 17 >
 Amerikanska Pendylor > 18 >
 > Skepps-Ur > 7 >
 > Väcker-Ur > 6 >
 Talmi-Urkedjor > 2 >
 Nickel- > 75 öre >
 Urnycklar, Medaljonger. Glasögon, Pince-nez.
 Thermometrar. Marin- och Teater-Kikare.
C. F. LAURIN'S SÖNER
 Urhandel. [1862]
 Moderna Sals-ur från 55 kronor.

SUCHARD.
 18 Guld- och Silvermedaljer. Suchard's Chocolat.
 Erkänd utmärkt kvalitet.
 Samtliga Suchard's Chocolader äro
 garanterade ren Cacao och socker utan
 tillsats.
 Suchard's Praliner, Gianduja,
 Noisettes, Nougatines och andra
 dessertchocolader rekommenderas.
Suchard's Cacaopulver,
 Cacao Soluble, ett rent lösligt pul-
 ver i bleckburkar på $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ och $\frac{1}{8}$ kilo,
 är drygt, välsmakande och närande.
 Af Suchard's Cacaopulver får man
 100 koppar på $\frac{1}{2}$ kilo. [1842]
 Fabriksmärke.
Guldmedalj vid Världsutställningen i Paris 1889.

HANDARBETE.
 Lektioner gifver undert., utex. lärarinna från »Handarbetets Vän-
 ner», åt damer och barn i knyppling, snörmakeri (utan maskiner),
 schattérsöm, guldbroderi, hvitbroderi, broderi å plysch, siden, kläde
 m. m., makramé, flet-guipure, märkning (flere sorter), hålsöm och forn-
 nordiska sömnader, monteringar af färdiggjorda arbeten samt uppri-
 ningar å plysch, siden, kläde m. m. Modeller till påseende. Fritt
 val af arbeten och lektionstid.
 Brahegatan 4, 2 tr. upp.
 [1837] Anna Andersson.

Uti alla boklädor kan man subscribera på
Gernandts Konversations-Lexikon.
 Detta arbete är en sammandragen bearbetning af och kommer
 att innehålla allt det väsentliga, af hvad det stora och dyrbara na-
 tionella verket »Nordisk Familjebok, Konversations-Lexikon
 och Realencyklopedi» innehåller — således den samlade frukten
 af detta innehållsrika verk — med tillägg af resultaten af de nya
 forskningarna på vetandets alla områden under den tid, som förlutit
 under nämnda verks långvariga utgifning; och är
detta nya verk
 afsedt att utgifvas under de närmaste tre åren i cirka 60 häften å
 50 öre, så att hela verket utlofvats väl kunna blifva billigare, men
 icke dyrare än högst 33 $\frac{1}{3}$ kr.
 Första häftet, innehållande 96 spalter, upptagande 1,135 sär-
 skilda rubriker, är i bokhandeln tillgängligt. Sedan subskriptionen
 under detta år något stadgat sig, fortgår utgifningen med nyårets
 ingång. Man bör därför skynda att anmäla sig.
 Enskilda personer, såväl i stad som på landet, hvilka in-
 tressera sig för detta arbete och vilja mot provision samla abonnenter
 därå, kunna blifva antagna som kommissionärer, om de hänvända sig
 till Gernandts Boktryckeri-aktiebolag, Stockholm. [1864]

Alla fördelar framför andra sorter!
 Allmänt erkänt bästa
Snörlif "La Gracieuse",
 såväl i höga som låga former, finnes endast att erhålla hos
Henric Labatt,
 Kongl. Hofleverantör,
 27 Drottninggatan 27
 Stockholm.
 Obs. Tillsändes, om lifvidden uppgifves i centimeter eller
 decimaltum. [1855]

K. M. Lundbergs
Bosättningsmagasin,
 N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7,
Strumpor, Dam, helylle å kr. 1: 35 pr par för fina, tunna engel-
 ska, kulörta.
Strumpor, Dam, helylle å kr. 1: 75 pr par för tjocka, engelska,
 kulörta.
Strumpor, Dam, helylle å kr. 2: 15 pr par för medeltjocka, fina,
 mjuka, engelska, kulörta.
Strumpor, Dam, helylle å kr. 2: 75 pr par för extra goda, mjuka,
 engelska, kulörta.
Strumpor, Dam, helylle å kr. 3: 35 pr par, extra starka, engelska,
 naturfärgade.
Strumpor, Dam, helylle å kr. 5: — pr par för finaste, tunna, eng-
 elska, svarta.
Strumpor, Barn, helylle stickade, resår.
Strumpor, Barn, helylle, groftrådiga å kr. 1: 15 pr par för
 medelstorlek.
Strumpor, Barn, helylle, fintrådiga å kr. 1: 60 pr par för d.o.
Strumpor, Barn, helylle, eng. fina å kr. 1: 60 pr par för d.o.
Strumpor, Herr, halfylle, stickade från kr. 1: 10 pr par.
Strumpor, Herr, halfylle > > > 1: — >
Strumpor, Herr, halfylle, eng. > > > 1: — >
Strumpor, Herr, helylle, eng. > > > 1: 35 >
Tröjor för Damer, Kalsonger för Damer,
Tröjor för Herrar, Kalsonger för Herrar,
Tröjor för Barn, Kalsonger för Barn.
Jäger-yll- underkläder för damer, herrar och barn.
 Egen tillverkning af stickade Yllevaror i
K. M. Lundbergs Bosättningsmagasin,
 N:r 7 Storkyrkobrinken N:r 7. [1846]